

Αχερουσία Ατραπός
Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών στην Άρτα

Εμμανουηλίδου Κωνσταντίνα

Ροβίνα Ιωάννα

Αχερουσία Ατραπός
Κέντρο Αποτέφρωσης Νεκρών Άρτας

Διπλωματική Εργασία

Επιβλέπων Καθηγητής : Θεοκλής Καναρέλης

Φοιτήτριες: Εμμανουηλίδου Κωνσταντίνα

Ροβίνα Ιωάννα

Σεπτέμβριος 2021

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

01

Κεντρική Ιδέα

02

Σχεδιασμός

03

**Προοπτικές
Αναπαραστάσεις**

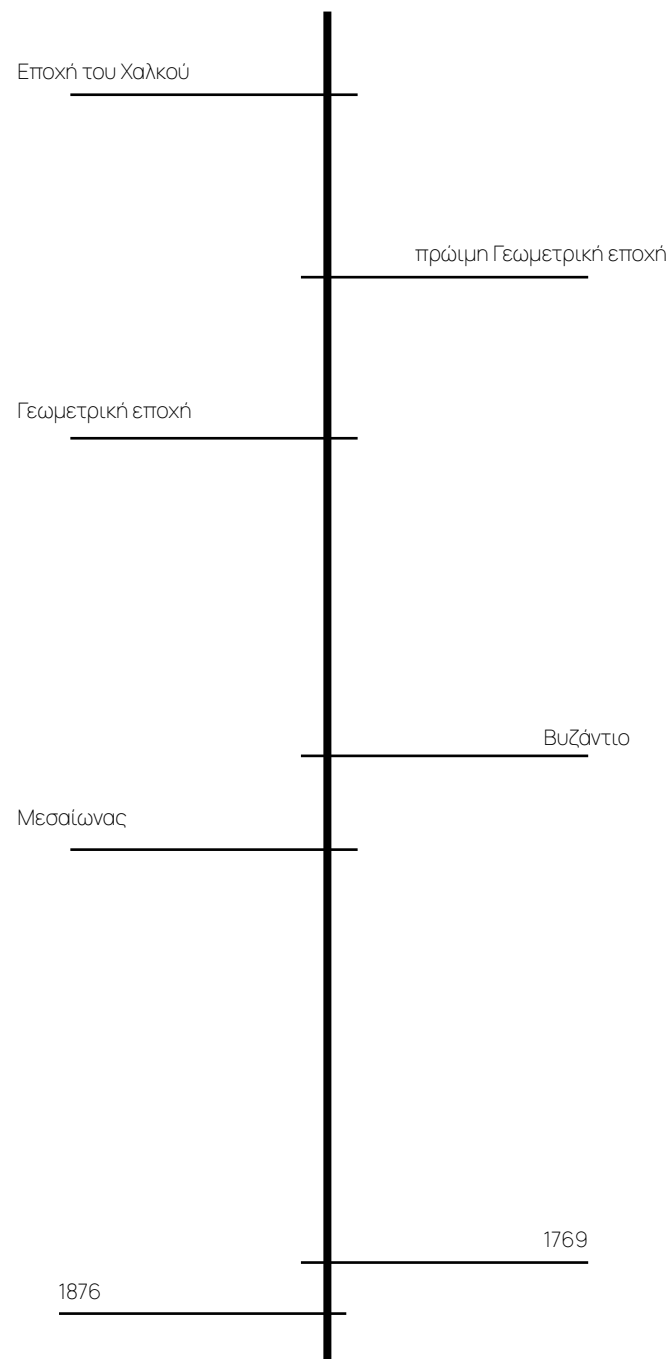
04

Μακέτα

Βιβλιογραφία

01

Κεντρική Ιδέα

Η καύση των νεκρών

Ιστορική αναδρομή

Η καύση των νεκρών είναι μια πρακτική, που σύμφωνα με ευρήματα, χρονολογείται από τη Μεσολιθική περίοδο. Κατά τη Νεολιθική περίοδο, στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή, η καύση σε κυκλικές πυρές εκτός των οικισμών πραγματοποιούνταν παράλληλα με το έθιμο του ενταφιασμού ανάλογα με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις κάθε λαού. Για παράδειγμα, στην Αίγυπτο, η καύση απαγορευόταν ενώ στην Περσία επιτρεπόταν εκτός από τη Ζωροαστρική περίοδο.

Την εποχή του Χαλκού ως και την πρώιμη μυκηναϊκή περίοδο ο ενταφιασμός υπερτερεί της καύσης όπως μαρτυρούν οι ανασκαφές των τύμβων σε Λευκάδα και Ολυμπία. Η καύση εμφανίζεται κατά το 12ο αιώνα και γίνεται σε διαφορετικό σημείο απ' ότι ο ενταφιασμός. Στην Ευρώπη το έθιμο κυριαρχεί από το 1300 π.Χ..

Κατά τον 11ο -10ο π.Χ. αιώνα (πρώιμη Γεωμετρική εποχή), στον ελλαδικό χώρο κυριαρχεί ο ενταφιασμός. Η καύση είναι νέα πρακτική και αφορά αποκλειστικά τους ενήλικες (τα παιδιά ενταφιάζονταν μέσα σε πήλινες λάρνακες). Κληροδοτήθηκε από τους Μυκηναίους οι οποίοι με τη σειρά τους την είχαν υιοθετήσει πιθανόν από τους Χετταίους. Ακόμα όμως και μετά την καύση, η τέφρα και τα οστά του νεκρού έμπαιναν σε τεφροδόχους οι οποίες διέφεραν ανάλογα το φύλο (για τους άντρες οι λαβές βρίσκονταν στο λαιμό του αγγείου ενώ για τις γυναίκες στην κοιλιά) και ενταφιάζονταν σε θαλαμοειδείς τάφους που διακρίνονταν από τον τύμβο τους. Η καύση δεν απέκλειε την ύπαρξη κτερισμάτων.

Κατά τη Γεωμετρική περίοδο (9ος - 8ος π.Χ. αιώνας) η καύση γίνεται κύρια πρακτική ταφής εκτός από την Αθήνα που επιμένει στον ενταφιασμό. Η σχεδόν πλήρης επικράτηση της καύσης παρατηρείται κατά την Αρχαϊκή περίοδο, ίσως λόγω επιρροών από την Ανατολή. Για κάποιους θεωρούνταν απαραίτητη για την απελευθέρωση της ψυχής του νεκρού εξακολουθούσε, όμως, ο ενταφιασμός της τέφρας. Ο Όμηρος, στα έπη του, κάνει πολλές αναφορές για την καύση των νεκρών πολεμιστών ηρώων. Το σώμα έπρεπε να καεί για να μπορεί η ψυχή να μεταβεί στον Άδη και να μην καταδικαστεί σε αιώνια περιπλάνηση¹. Βέβαια, υπήρχε και πρακτικός λόγος. Με την καύση μπορούσαν να μεταφέρουν τα νεκρά λείψανα των ηρώων πίσω στις πατρίδες τους προκειμένου να τιμηθούν και από τις οικογένειες τους. Στην Ιλιάδα περιγράφονται οι αποτεφρώσεις του Πατρόκλου², του Έκτορα και του Αχιλλέα. Πριν την καύση ακολουθούσαν συγκεκριμένο τελετουργικό. Το νεκρό σώμα, που θεωρούνταν ιερό, καθαριζόταν με κρασί και καλλωπιζόταν. Αυτό περιελάμβανε το κλείσιμο των τραυμάτων, το άλειμμα με λάδι και το ντύσιμο ανάλογα με την κοινωνική τάξη του νεκρού. Ο Θρήνος διαρκούσε από έξι ως εννέα ημέρες. Ο Όμηρος αναφέρει επιτάφια τραγούδια. Ανάλογα τη σημαντικότητα του αποθανόντος και προς τιμήν της υστεροφημίας του, διεξάγονταν αγώνες και νεκρικό δείπνο.³

1. (Ιλιάδα, ραψωδία Ψ, στ. 70-76)

2. (Ιλιάδα, ραψωδία Ψ, 123-129/163-175.)

3. (Ιλιάδα, ραψωδία Ψ, 250-262.)

Το έθιμο του δείπνου ανάγεται στα μυκηναϊκά χρόνια από όπου η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως αγγεία με υπολείματα φαγητού μέσα σε τάφους στην Κρήτη και τον Κεραμεικό. Είναι σημαντικό, όμως, να λάβουμε υπ' όψιν μας ότι οι αναφορές του Ομήρου στο έθιμο της καύσης ως μόνος τρόπος ταφής στην Ιλιάδα είναι ετεροχρονισμένες δεδομένου ότι ο ποιητής έζησε στη Γεωμετρική εποχή και μεταφέρει τα έθιμα της στα γεγονότα του Τρωικού πολέμου που διαδραματίστηκαν το 13 π.Χ. αιώνα, δηλαδή στη υστερο-μυκηναϊκή εποχή.

Στο Βυζάντιο, η καύση δεν απαγορευόταν αλλά ο ενταφιασμός υποστηριζόταν περισσότερο από τη χριστιανική εκκλησία. Στις σπάνιες περιπτώσεις καύσης ακολουθούσε και ταφή. Γενικά, η άνοδος του χριστιανισμού έθεσε τέλος σε αυτή την πρακτική στην Ευρώπη λόγω της πίστης στην ανάσταση των νεκρών. Στη Ρωμαϊκή Βρετανία, η καύση στην πυρά σταμάτησε τον 4ο αιώνα για να επανεμφανιστεί τον ακριβώς επόμενο. Το έθιμο ήταν εξίσου διαδεδομένο και στα Γερμανικά φύλα όπου η τέφρα τοποθετούνταν σε πήλινη ή χάλκινη υδρία και θάβονταν. Με τον προσυλητισμό των Αγγλο-Σαξόνων στο χριστιανισμό τον 7ο αιώνα, το έθιμο κρίθηκε ειδωλωλατρικό και σταμάτησε ενώ γενικεύτηκε η χριστιανική ταφή. Σ' ότι αφορά τους λαούς του βορά, οι κηδείες περιλάμβαναν είτε ταφή είτε καύση, ανάλογα με τα τοπικά έθιμα και συχνά γίνονταν στη θάλασσα. Στην περιοχή της σημερινής Σουηδίας επικρατούσε η καύση. Στη Δανία ήταν πιο συχνή η ταφή και στη Νορβηγία και οι δύο εξίσου.

Κατά το Μεσαίωνα, σε ορισμένα κομμάτια της Ευρώπης, η καύση των νεκρών απαγορεύτηκε δια νόμου. (Το 789 ο Καρλομάγνος την απαγόρευσε και επίσημα ως αντιχριστιανική ενώ προβλεπόταν η ποινή του θανάτου για όποιον την τελούσε). Χρησιμοποιήθηκε παρόλα αυτά, από την Ιερά Εξέταση ως τρόπος θανατικής ποινής των αιρετικών ή κάτω από ειδικές συνθήκες, όπως όταν έπρεπε να αποτεφρωθούν τεράστιοι αριθμοί νεκρών μετά από μάχες ή σε επιδημίες πανώλης και άλλων μολυσματικών ασθενειών.

Το θέμα ξανάρθε στην επιφάνεια αρκετούς αιώνες αργότερα. Το 1769, πραγματοποιήθηκε η πρώτη παράνομη αποτέφρωση μιας γυναίκας στο Λονδίνο ενώ σε ένα συνέδριο στη Φλωρεντία δύο ιταλοί γιατροί παρουσίασαν τους λόγους επαναφοράς της «στο όνομα της δημόσιας υγείας και του πολιτισμού». Έτσι, το πρώτο αποτεφρωτήριο της σύγχρονης εποχής λειτούργησε στο Μιλάνο, το 1876, για να ακολουθήσουν η Αγγλία και η Γερμανία δύο χρόνια αργότερα. Την εποχή του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η πρακτική αυτή χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον από τους ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, όπως το Birkenau που είχε δυνατότητα αποτέφρωσης 6.000 ατόμων ημερησίως.

Το θέμα της καύσης δεν έγινε αποδεκτό από όλα τα παρακλάδια της χριστιανικής θρησκείας. Οι Προτεστάντες ήταν οι πρώτοι που την αποδέχτηκαν ενώ οι Καθολικοί χρειάστηκε να περιμένουν μέχρι το 1963 για την παπική συναίνεση που δόθηκε «για πρακτικούς λόγους» και εφόσον δεν γινόταν η συγκεκριμένη διαδικασία στο όνομα κάποιας παγανιστικής δοξασίας. Σύμφωνα με την τρέχουσα καθολική κατήχηση, «η Εκκλησία επιτρέπει την καύση εφόσον η τελευταία δεν αποτελεί ένδειξη άρνησης της πίστης περί ανάστασης νεκρών», ενώ θεωρείται απαραίτητη η ταφή της τέφρας, ως ένδειξη σεβασμού στον νεκρό. Ο διασκορπισμός της ή η φύλαξη της τεφροδόχου σε οικιακό χώρο απαγορεύεται. Η Ορθόδοξη εκκλησία της Ελλάδας εξακολουθεί να αντιστέκεται σθεναρά παρόλο που η ελληνική νομοθεσία αναγνώρισε το δικαίωμα αυτό στους πολίτες και επέτρεψε τη λειτουργία του πρώτου αποτεφρωτηρίου στη χώρα το Σεπτέμβριο του 2019.

Αποτέφρωση και Θρησκείες

Η θρησκεία έπαιζε και εξακολουθεί να παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή του τρόπου διαχείρισης του νεκρού γι' αυτό και παρακάτω παρατίθενται οι απόψεις των πιο διαδεδομένων θρησκειών πάνω στο θέμα αυτό.

Χριστιανισμός

Ιστορικά, στις χριστιανικές χώρες, η καύση δεν αποτελούσε σχεδόν ποτέ επιθυμητή επιλογή με τη λογική ότι καταστρέφει το σώμα το οποίο φτιάχτηκε καθ' ομοίωσιν του Θεού. Όπως ήδη αναφέρθηκε, επιτρέπη μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπως περίοδοι επιδημιών ή στα πεδία των μαχών όπου ο αριθμός των νεκρών απαιτούσε την προστασία της δημόσιας υγείας.

Ο καθολικισμός αποδέχτηκε αυτή την πρακτική τη δεκαετία του '60 αλλά εξακολουθεί να προτείνει τον ενταφιασμό στους πιστούς. Πολλά παρακλάδια της Προτεσταντικής εκκλησίας, όπως η Αγγλικανική, επέτρεψαν την καύση πολύ νωρίτερα από τους Καθολικούς (1870), σε αντίθεση με τους Μεθοδιστές και τη Λουθηρανική εκκλησία που θεωρεί ότι ο άνθρωπος πρέπει να επιστρέψει στο χώμα για να μπορεί να αναστηθεί (*ὅτι γῆ εἶ και εἰς γῆν ἀπελεύσῃ*. Γένεσις 3:19). Κάθε αυτοκέφαλη Ορθόδοξη εκκλησία είναι ελεύθερη να υιοθετεί τη δική της στάση στο θέμα αυτό. Οι μονοφυσίτες (Αιθίοπες, Αρμενιοι και Κόπτες) απορρίπτουν κατηγορηματικά την αποτέφρωση ενώ η ανατολική Ορθόδοξη εκκλησία εξακολουθεί να εναντιώνεται λόγω του δόγματος. Στην Ορθόδοξη Ρωσία, ενώ η επίσημη εκκλησία την απαγορεύει, το ποσοστό αποτέφρωσης φτάνει το 30-40%.

Ιουδαϊσμός

Η Εβραϊκή θρησκεία, παραδοσιακά, απορρίπτει την αποτέφρωση, όπως και τη μουμιοποίηση, των νεκρών ως κατάλοιπα παγανιστικών πρακτικών. Ο ιουδαϊκός νόμος, Halakha, την απαγορεύει βασιζόμενος στις Γραφές. Κατά το 19ο και 20ο αιώνα, λόγω έλλειψης χώρου στα εβραϊκά ευρωπαϊκά νεκροταφεία, η προηγούμενη απαγόρευση αναθεωρήθηκε. Στο Ισραήλ, όμως, ο ενταφιασμός παρέμεινε ο κύριος τρόπος διαχείρισης νεκρών μέχρι το 2004 οπότε και λειτούργησε το πρώτο αποτεφρωτήριο το οποίο έγινε στόχος εκτεταμένων βανδαλισμών λίγα χρόνια αργότερα.

Ισλάμ

Στη Μωαμεθανική θρησκεία το νεκρό σώμα οφείλει να παραμείνει μέσα στο φέρετρο μέχρι την Ημέρα της Κρίσης που θα σημάνει την ανάσταση των νεκρών. Επομένως, ο ισλαμικός νόμος απαγορεύει ρητά την καύση με μόνη εξαίρεση την προστασία της δημόσιας υγείας.

Ινδουισμός

Στην Ινδία, σύμφωνα με τις Βέδες (αρχαίες Γραφές), η πλειοψηφία των νεκρών αποτεφρώνεται σε μια τελετή με το όνομα antam sanskar. Η τελετουργική πυρά είναι το μέσο απελευθέρωσης του θνητού σώματος προς το βασίλειο των ουρανών. Το σώμα προσφέρεται στον Agni, Θεό της Φωτιάς, προκειμένου να εξαγιστεί και να περάσει σ' έναν καλύτερο κόσμο. Από το έθιμο εξαιρούνται τα μικρά παιδιά και οι άγιοι άνθρωποι οι οποίοι δεν χρήζουν εξαγισμού. Η τέφρα του νεκρού διασκορπίζεται στο Γάγγη, ιερό ποτάμι των Ινδών, ή σε κάποιο άλλο ποτάμι.

Βουδισμός

Ο Βουδισμός δεν ορίζει συγκεκριμένο τρόπο διαχείρισης των νεκρών, προτιμά όμως την αποτέφρωση επηρεασμένος από τους Ινδουιστές. Η επιλογή εξαρτάται κυρίως από τη χώρα διαμονής. Για παράδειγμα, οι βρετανοί βουδιστές αποτεφρώνονται ενώ στο Θιβέτ εφαρμόζεται συχνά ο ουράνιος ενταφιασμός (sky burial) όπου ο νεκρός παλουκώνεται πάνω σε ένα βουνό και κατασπαράσσεται από τα όρνια.

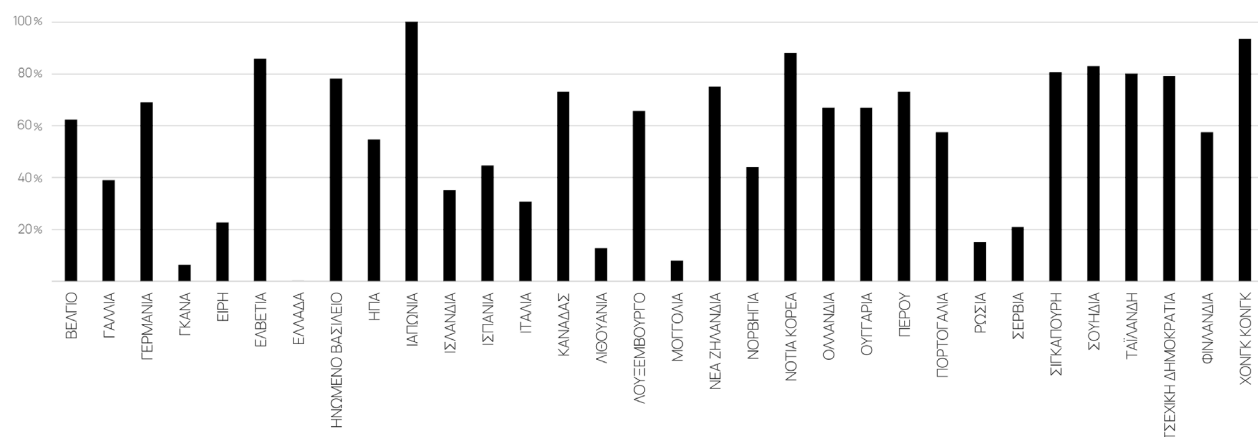
Κομφουκιανισμός

Στην Κίνα, η εξελιγμένη μορφή της θρησκείας του Κομφούκιου αποθαρρύνει την αποτέφρωση. Οι Han την θεωρούν ακόμα βαρβαρικό έθιμο. Αποτελεί δε θέμα ταμπού. Παρόλα αυτά, δεν απαγορεύεται και εφαρμόζεται περιορισμένα από τους Jurchen και τους Manchu. Στη σύγχρονη Κίνα το ποσοστό φτάνει το 56%.

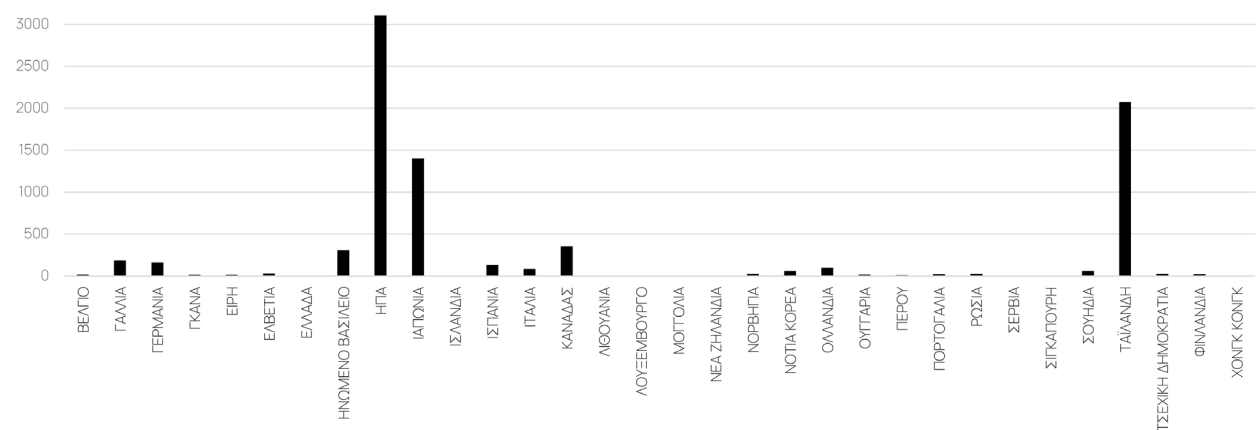
Ιαπωνία

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στην Ιαπωνία δεδομένου ότι έχει το μεγαλύτερο ποσοστό αποτέφρωσης νεκρών στον κόσμο (πάνω από 99%). Οι λόγοι αυτής της επικράτησης έχουν να κάνουν αφενός με τη βουδιστική παράδοση και αφετέρου με έλλειψη χώρου για νεκροταφεία. Στα τέλη του 19ου αιώνα, η αποτέφρωση απαγορεύτηκε για λόγους υγείας και σεβασμού προς τον νεκρό, μη βρίσκοντας όμως απήχηση η απαγόρευση ήρθη. Η αποτέφρωση θεωρείται, πλέον, ως η μόνη επιλογή, ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Ποσοστό Αποτεφρώσεων

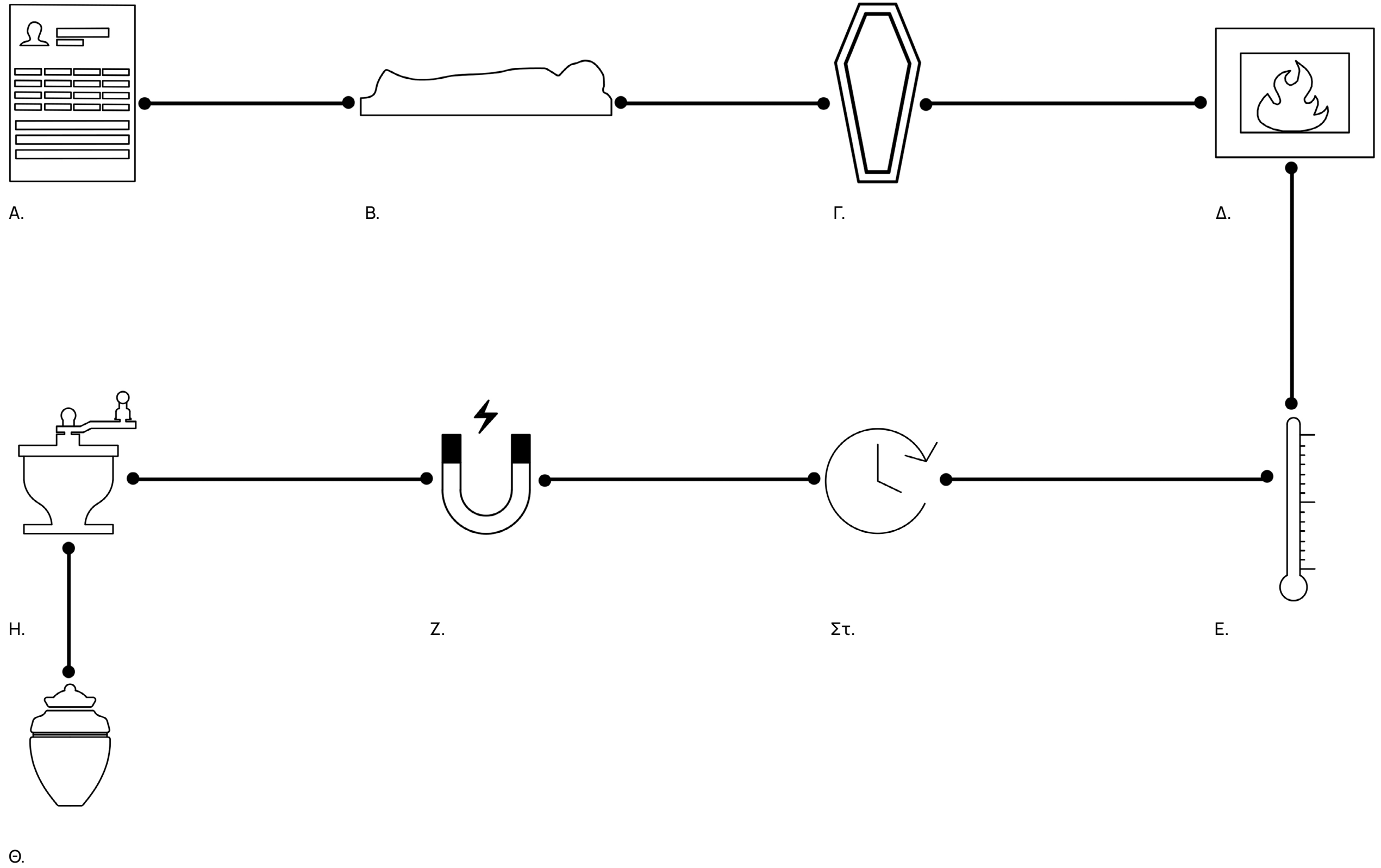
Αριθμός Αποτεφρωτηρίων

Αποτεφρωση και Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία

Η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία περιγράφει τις θέσεις της στο φυλλάδιο «Προς το λαό»: «Τα νεκρά σώματα δεν είναι απορρίμματα! Δεν είναι άχρηστα αντικείμενα, τα οποία πρέπει να παραδοθούν στη φωτιά και στον θρυμματισμό, δηλαδή σε ένα βίαιο αφανισμό». Το τελικό προϊόν της διαδικασίας αυτής για την Εκκλησία «δεν διαφέρει και πολύ από την ανακύκλωση απορριμμάτων». Το 2014, η Διαρκής Ιερά Σύνοδος απαγόρευσε την τέλεση νεκρώσιμης ακολουθίας και μνημοσύνου για όσους επέλεξαν την καύση. Χαρακτηριστικά, η σχετική εγκύκλιος που εστάλη τότε στις μητροπόλεις ανέφερε ότι «η Εκκλησία δεν δέχεται για τα μέλη της την αποτέφρωση του σώματος», προσθέτοντας πως «η αποτέφρωση του σώματος δεν είναι σύμφωνη προς την πράξη και παράδοση της Εκκλησίας για θεολογικούς, κανονικούς και ανθρωπολογικούς λόγους». Παρόλα αυτά, δεν υπάρχουν χωρία της Αγίας Γραφής που καταδικάζουν την καύση.

Στάδια Διαδικασίας Αποτέφρωσης

A. Παραλαβή σορού και απαραίτητων εγγράφων από το γραφείο τελετών και καταχώρηση στο αρχείο του Αποτεφρωτηρίου.

B. Το σώμα του νεκρού προετοιμάζεται κατάλληλα και αφαιρούνται ιατρικές συσκευές και οποιαδήποτε μεταλλικά αντικείμενα όπως κοσμήματα. Εάν κρίνεται απαραίτητο, η σορός αποθηκεύεται σε ψυκτικό θάλαμο.

Γ. Το σώμα τοποθετείται σε φέρετρο από ξύλο ή άλλο εύφλεκτο υλικό.

Δ. Στη συνέχεια μεταφέρεται στον θάλαμο αποτεφρώσεως.

Ε. Το φέρετρο με τη σορό αποτεφρώνονται στους 760-1090°C

ΣΤ. Ο χρόνος αποτέφρωσης κυμαίνεται από 1.5 έως 2 ώρες.

Ζ. Ένας μαγνήτης χρησιμοποιείται για να αφαιρέσει τυχόν κομμάτια μετάλλου που μπορεί να μείνουν.

Η. Τα υπολείμματα θρύβονται για να δημιουργηθεί αυτό που θεωρούμε στάχτη.

Θ. Παράδοση πιστοποιητικού αποτέφρωσης και τεφροδόχου.

Λειτουργία Αποτεφρωτηρίου

Αρχικά, το γραφείο τελετών παραδίδει τη σορό και τα απαραίτητα έγγραφα στο αποτεφρωτήριο. Τα έγγραφα καταχωρούνται στο αρχείο ενώ η σορός, εφόσον απαιτείται, τοποθετείται σε ψυκτικό θάλαμο.

Η υποδοχή των συγγενών πραγματοποιείται από διαφορετική είσοδο. Αν κρίνεται απαραίτητο, περιμένουν στην αίθουσα αναμονής. Η σορός μεταφέρεται στην αίθουσα τελετών όπου διενεργείται η τελετή αποχαιρέτισμού διάρκειας 20-30 λεπτών.

Στη συνέχεια, η σορός οδηγείται προς αποτέφρωση και οι συγγενείς απομακρύνονται από την αίθουσα τελετών. Σε περίπτωση που οι συγγενείς επιθυμούν να παραλάβουν οι ίδιοι την τεφροδόχο, αναμένουν δύομιση ώρες περίπου στους χώρους του αποτεφρωτηρίου (ανάλογα με τους ισχύοντες περιορισμούς λόγω COVID μπορούν να έχουν πρόσβαση στο αναψυκτήριο, στην αίθουσα αναμονής, στον κήπο ενθύμησης ή στο εκθετήριο τεφροδόχων) για να παραλάβουν την τεφροδόχο. Αν δεν επιθυμούν να περιμένουν μπορούν να αποχωρήσουν και να παραλάβουν την τεφροδόχο σε μεταγενέστερο χρόνο κατόπιν συνεννόησης με το γραφείο τελετών. Τέλος, παραδίδεται στους συγγενείς του αποθανόντος το πιστοποιητικό αποτέφρωσης και τεφροδόχου.

Θέμα Διπλωματικής

Η αποτέφρωση, πρακτική που ανάγεται στο μακρινό παρελθόν, γίνεται ολοένα και περισσότερο αποδεκτή ακόμα και σε χώρες παραδοσιακά αντίθετες, όπως η Ελλάδα. Η επιλογή της αφορά προσωπική συνειδητή απόφαση που σχετίζεται με θρησκευτικούς, φιλοσοφικούς, ιδεολογικούς, συναισθηματικούς, περιβαλλοντικούς, υγειονομικούς και συχνά οικονομικούς λόγους. Η χώρα μας είναι η τελευταία ευρωπαϊκή χώρα που έδωσε άδεια δημιουργίας αποτεφρωτηρίου, παραβιάζοντας, μέχρι πρότινος το δικαίωμα των πολιτών να διαχειρίζονται το σώμα τους όπως επιθυμούν μετά το θάνατό τους και υποχρεώνοντας τους να καταφεύγουν σε όμορες βαλκανικές χώρες ανεβάζοντας το κόστος.

Ο πυκνοκατοικημένος αστικός ιστός δημιουργεί κορεσμό στα δημοτικά νεκροταφεία όπου παρατηρούνται φαινόμενα ατασθαλιών και αισχροκέρδειας εις βάρος της οικογένειας του νεκρού η οποία, εκτός από το πένθος της έχει να διαχειριστεί τα έξοδα κατασκευής και συντήρησης του τάφου αλλά και την ψυχοφθόρα διαδικασία της υποχρεωτικής εκταφής. Αν μιλάμε δε για την αγορά και συντήρηση οικογενειακού τάφου (περιορισμένη διαθεσιμότητα ανά νεκροταφείο) ή για τη φύλαξη των οστών το κόστος διαιωνίζεται. Εξίσου σημαντικό είναι το θέμα της επιβάρυνσης του εδάφους και του υδροφόρου ορίζοντα γύρω από τα αστικά νεκροταφεία. Τέλος, το γεγονός ότι πλέον οι ευρωπαϊκές κοινωνίες είναι πολυπολιτισμικές, υποχρεώνει το σεβασμό στα έθιμα όλων των θρησκευτικών και ιδεολογικών ομάδων παρέχοντας το δικαίωμα της επιλογής μεταξύ ενταφιασμού και αποτέφρωσης.

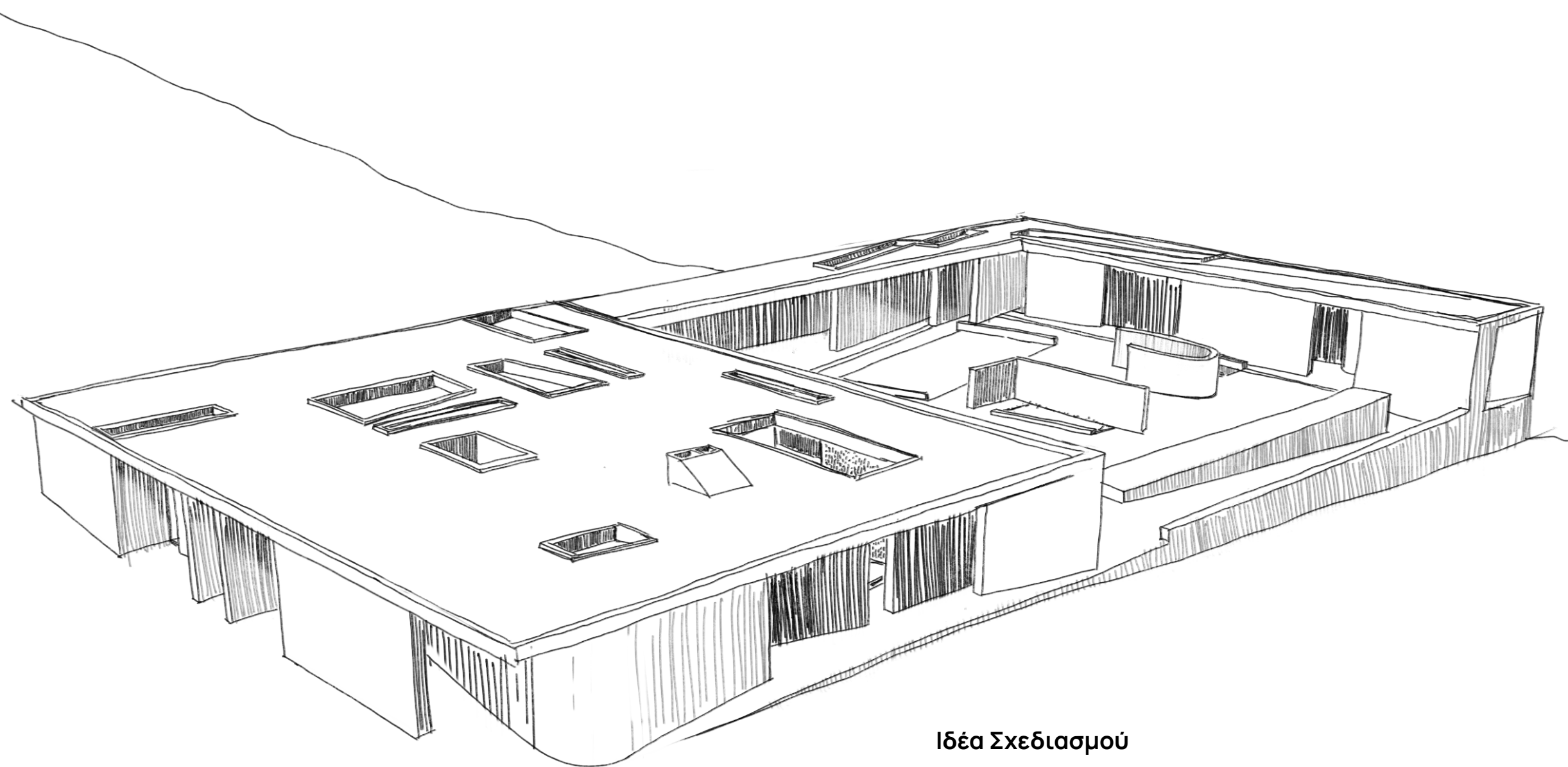
Στις 30 Σεπτεμβρίου 2019, λειτούργησε το πρώτο ιδιωτικό αποτεφρωτήριο στην Ελλάδα, στη Ριτσώνα Ευβοίας, από την εταιρεία Crem Services S.A., δεκατρία χρόνια μετά τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου από την πολιτεία. Ήδη έχει διεξαχθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός για την κατασκευή ενός δεύτερου, δημόσιου αυτή τη φορά αποτεφρωτηρίου, στην περιοχή της Πάτρας ενώ η δική μας πρόταση αφορά ένα ακόμα στην περιοχή της Άρτας και πιο συγκεκριμένα στην Κάτω Καλεντίνη.

Επιλογή Τοποθεσίας

Η επιλογή της τοποθεσίας έγινε κυρίως με γνώμονα τη γεωγραφική θέση και την προσβασιμότητα. Δεδομένου ότι το υπάρχον αποτεφρωτήριο καλύπτει τις ανάγκες της ανατολικής Ελλάδας και αυτό της Πάτρας θα καλύψει τη νότια, το αποτεφρωτήριο στην Κάτω Καλεντίνη έρχεται να καλύψει τη βορειοδυτική πλευρά της χώρας αφού θα είναι προσβασιμό από πολλές περιοχές. Η τοποθεσία βρίσκεται κοντά στην τεχνητή λίμνη Πουρναρίου, με θέα τον καταποντισμένο οικισμό του Φάγγου. Ανάλογα την εποχή, η πτώση της στάθμης των υδάτων της λίμνης αποκαλύπτει μέρος των βυθισμένων κτηρίων του παλαιού οικισμού δημιουργώντας ένα ατμοσφαιρικό και γαλήνιο τοπίο στα κεντρικά Τζουμέρκα.

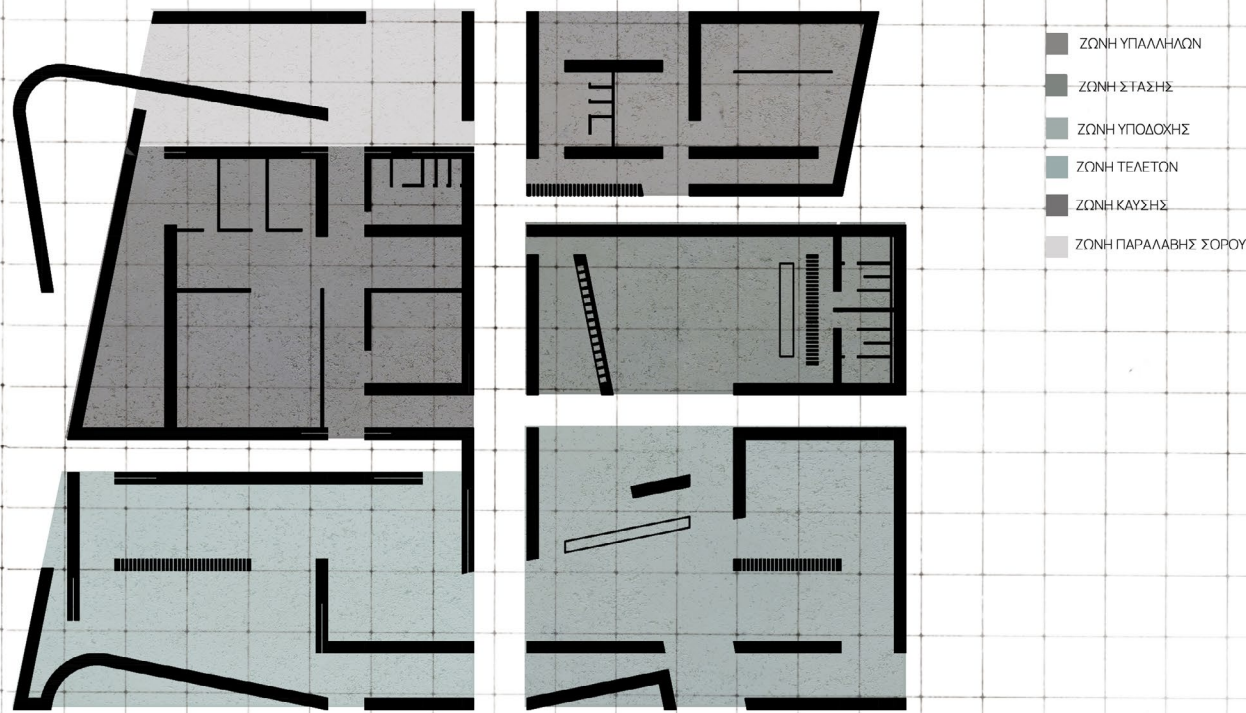
Το νερό αποτελεί ζωογόνο στοιχείο για τους περισσότερους λαούς. Μέσο καθαρισμού και εξαγνισμού αλλά κυρίως μέσο αναγέννησης και μετάβασης σε ένα άλλο επίπεδο ύπαρξης. Για τους Αιγύπτιους και τους αρχαίους Έλληνες το πέρασμα στην άλλη ζωή γινόταν μέσω της υδάτινης οδού. Η λίμνη Πουρναρίου, ως άλλη Αχερουσία, οδηγεί στο επέκεινα. Ο φθαρτός οικισμός έδωσε τη θέση του στο νερό που με την ανέμη κίνηση του συμβολίζει την αθάνατη ανθρώπινη ψυχή, η οποία μετά την απελευθέρωση της από το θνητό σώμα που την κρατά δέσμια, περνά στην σφαίρα της αιωνιότητας.

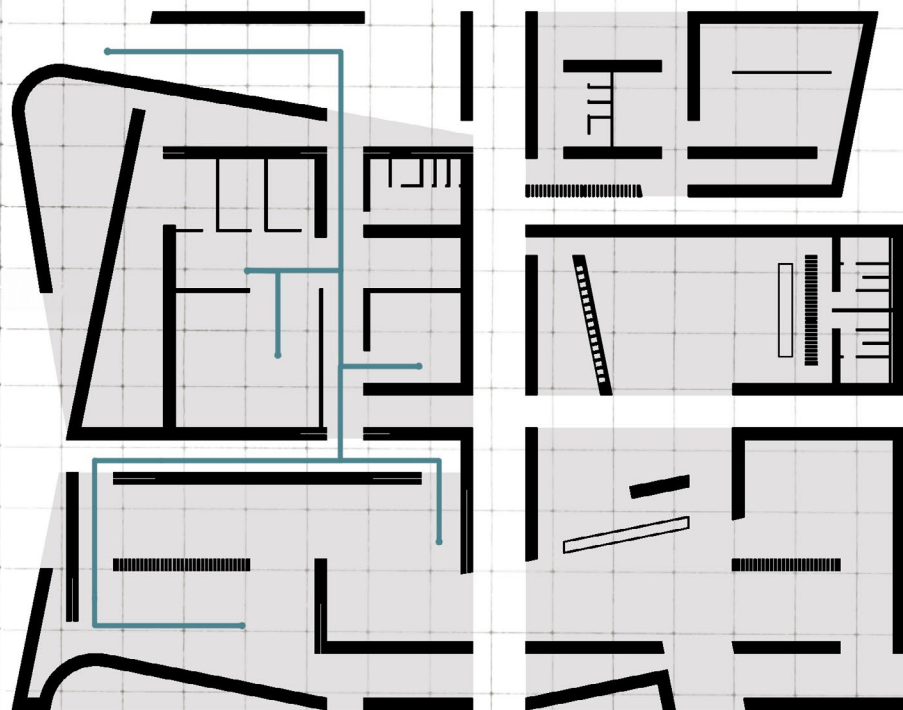
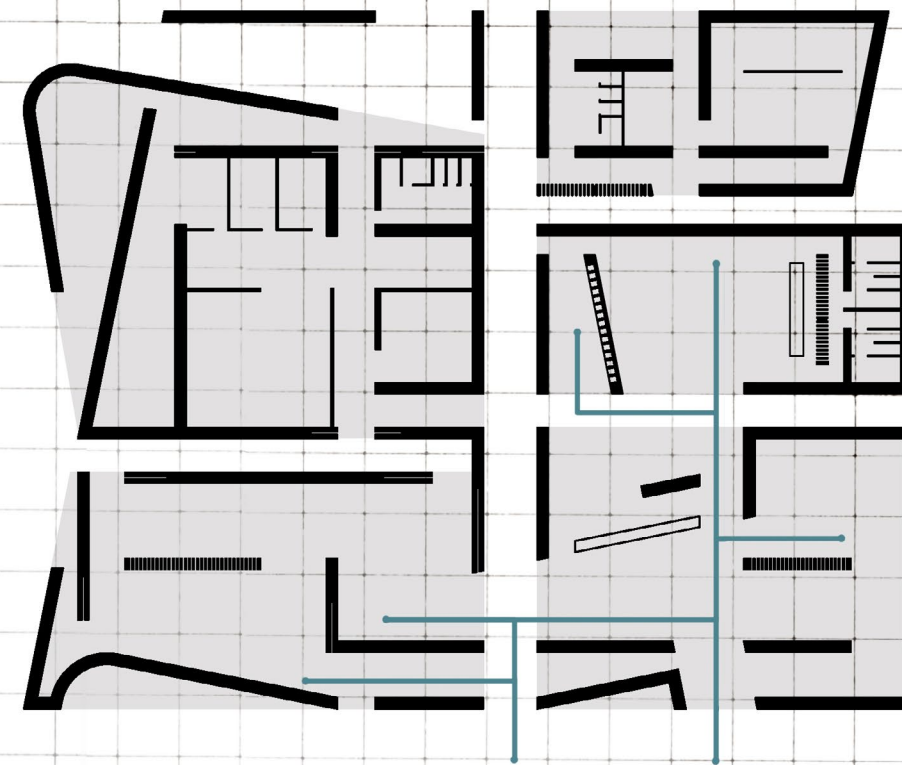
Ιδέα Σχεδιασμού

Ο σχεδιασμός του αποτεφρωτηρίου βασίστηκε στο διαχωρισμό των χώρων σε ζώνες πρόσβασης των επισκεπτών και του προσωπικού και στο χώρο της διαδικασίας αποτέφρωσης. Αυτό επιτυγχάνεται με την ύπαρξη διαδρόμων στους οποίους εναλλάσσονται αδρές και λείες επιφάνειες. Η ύπαρξη αιθρίων διαταράσσει και αμφισβητεί την μονοσήμαντη σχέση του μέσα και του έξω δημιουργώντας ποιότητες μεταβαλλόμενου φωτός και καδραρίσματα του ουρανού. Η είσοδος στο εσωτερικό του κτηρίου πραγματοποιείται σταδιακά. Μεγάλοι συμπαγείς τοίχοι καθοδηγούν την κίνηση, ενώ ποικίλοι χειρισμοί του φωτός συνοδεύουν τον επισκέπτη στην περιπλάνησή του μέσα στο κτήριο. Ο περικλειστος κήπος γίνεται χώρος περισυλλογής, ενθύμησης και εν τέλη θρήνου. Η χειρονομία της βύθισης που παρατηρείται στον εξωτερικό χώρο συνδέεται σημειολογικά με την κάθοδο στον Κάτω Κόσμο, κάτι που συναντάται σε αρχαία ταφικά μνημεία και στη μυθολογία. Τέλος, εκμεταλλευόμενοι την τοποθεσία και την κλίση του οικοπέδου δημιουργήσαμε ημιυπόσκαφο χώρο εστίασης με απρόσκοπτη θέα στη λίμνη.

Ζώνες Λειτουργιών

Διάγραμμα Κίνησης Συγγενών

Διάγραμμα Μεταφοράς Σορού

Κτιριολογικό Πρόγραμμα

Ζώνη Παραλαβής Σορού: 138 m²

Ζώνη Καύσης: 472.5m²

Χώρος Αποτέφρωσης: 107.5 m²

Χώρος Συντήρησης: 46m²

Χώροι Προσωπικού: 34m²

Χώρος Ελέγχου Μηχανμάτων: 54m²

Χώρος Ψυκτήρων: 69m²

Αίθρια: 40.5m²

Ζώνη Τελετών: 406m²

Χώρος Τελετών Α: 120 m²

Χώρος Τελετών Β: 140m²

Αίθριο: 82.5m²

Ζώνη Υποδοχής: 545m²

Χώρος Εξυπηρέτησης Πελατών: 117.5 m²

Χώρος Συγγενών και Συλλυπητηρίων: 101.5m²

Κεντρικό αίθριο: 50m²

Αίθριο εισόδου: 60.5m²

Ζώνη Στάσης: 295m²

Χώρος Παραλαβής Τέφρας: 40.5 m²

Χώρος Αναψυκτηρίου: 96m²

Αίθριο: 73m²

W.C.: 40m²

Ζώνη Προσωπικού: 235m²

Γραφείο Διεύθυνσης: 31 m²

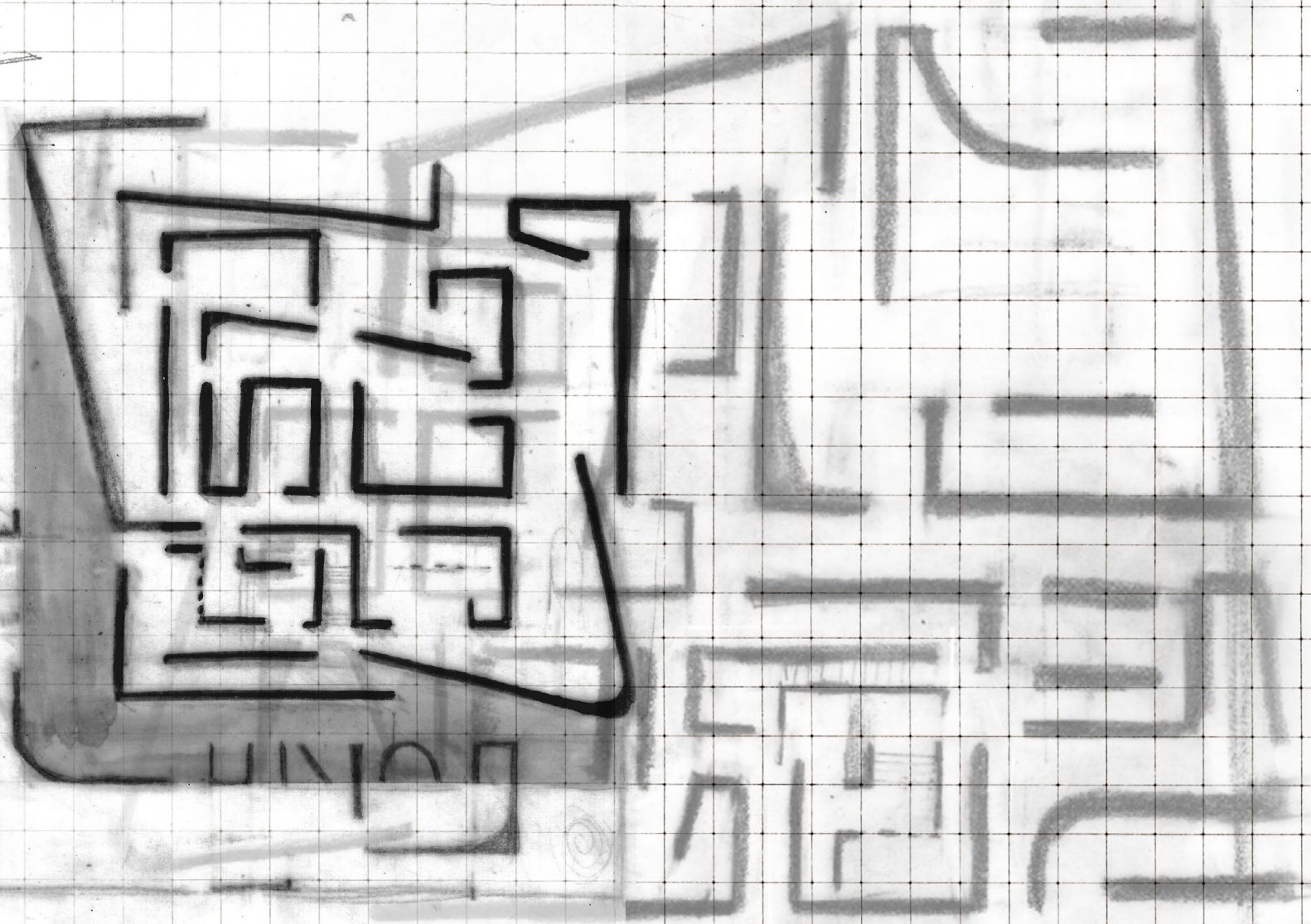
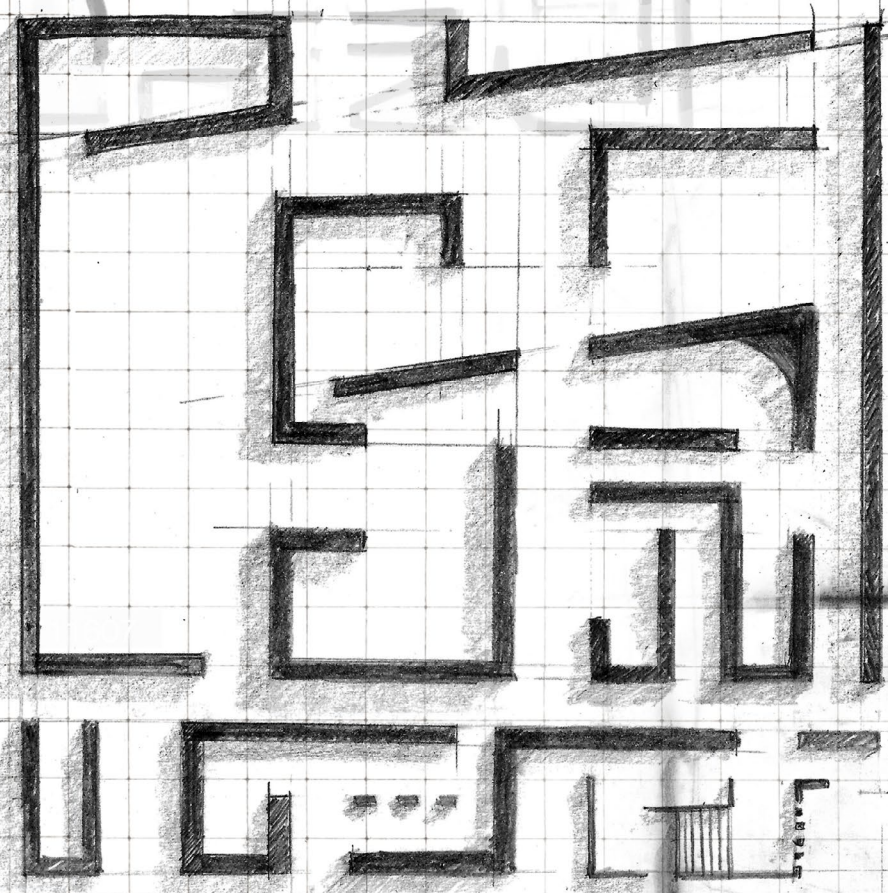
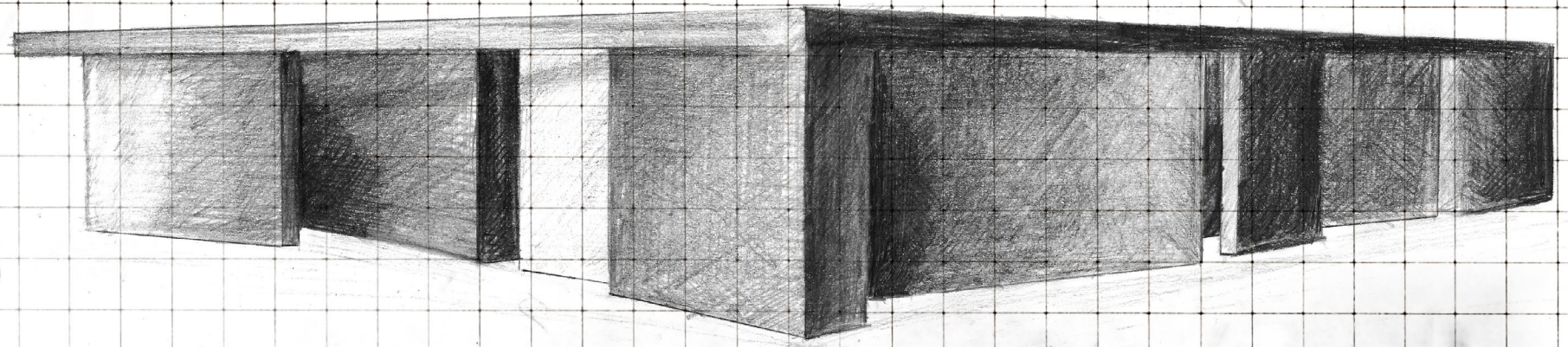
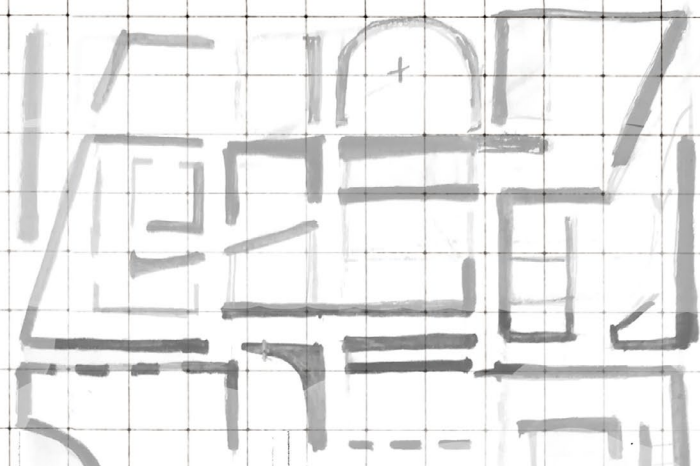
Γραφεία Προσωπικού: 81m²

Αίθριο: 23m²

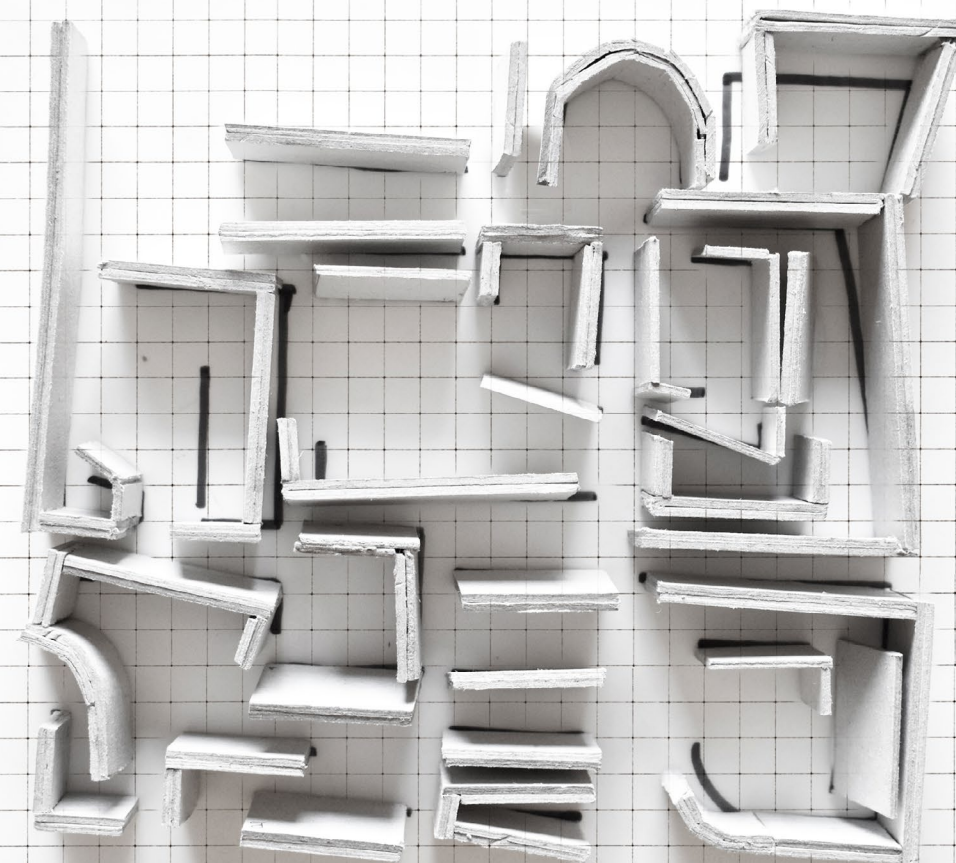
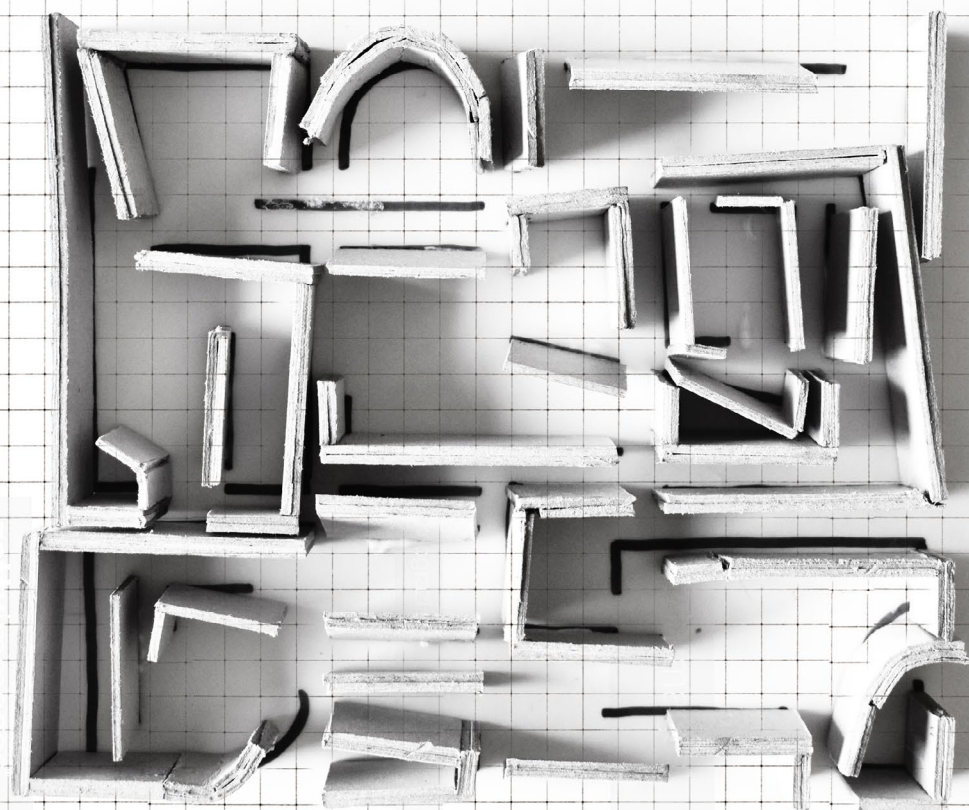
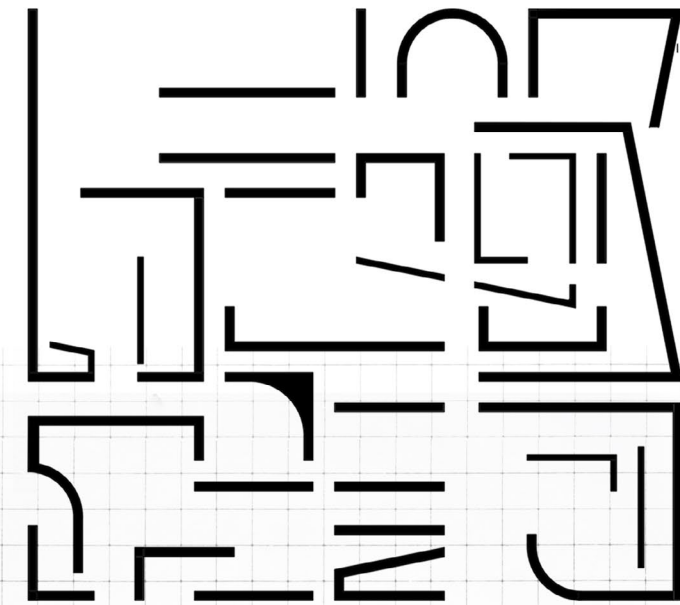
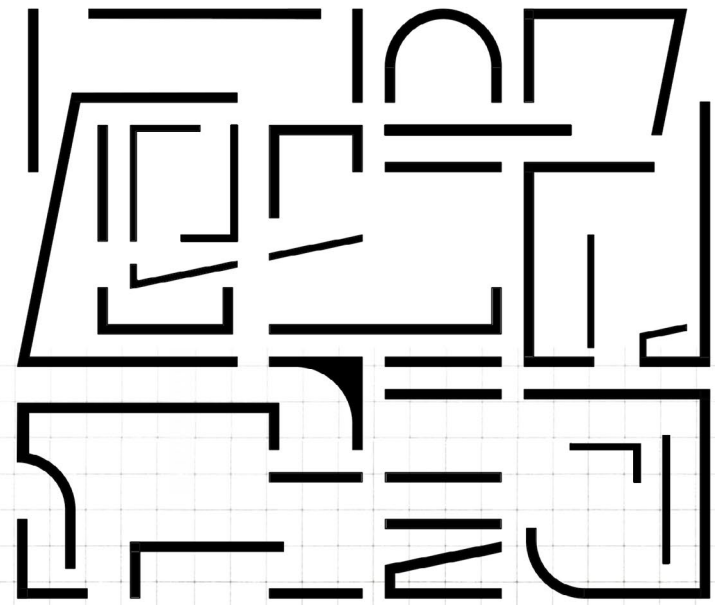
W.C.: 30m²

02

Σχεδιασμός

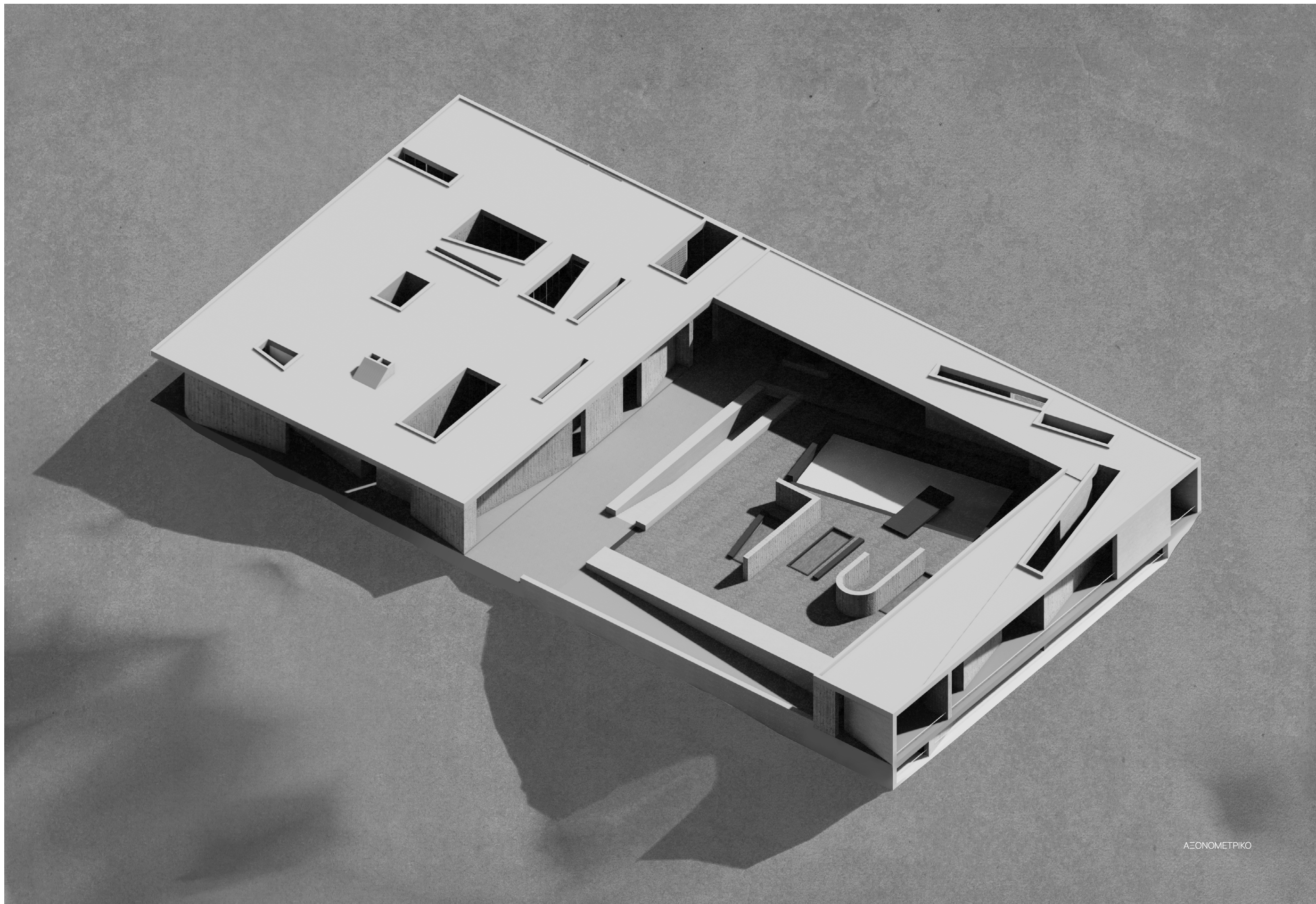

Προσχέδια

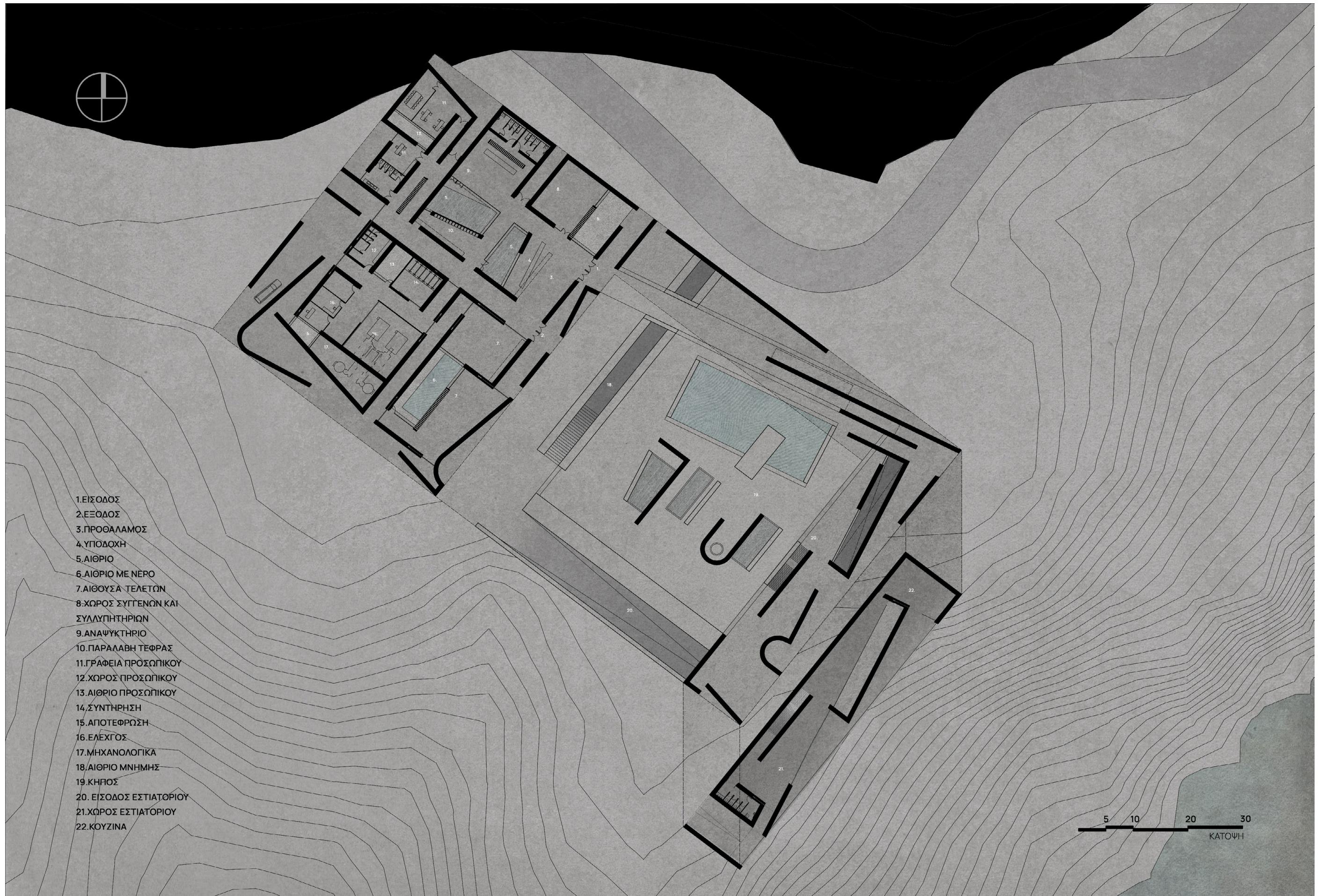

Προμακέτες

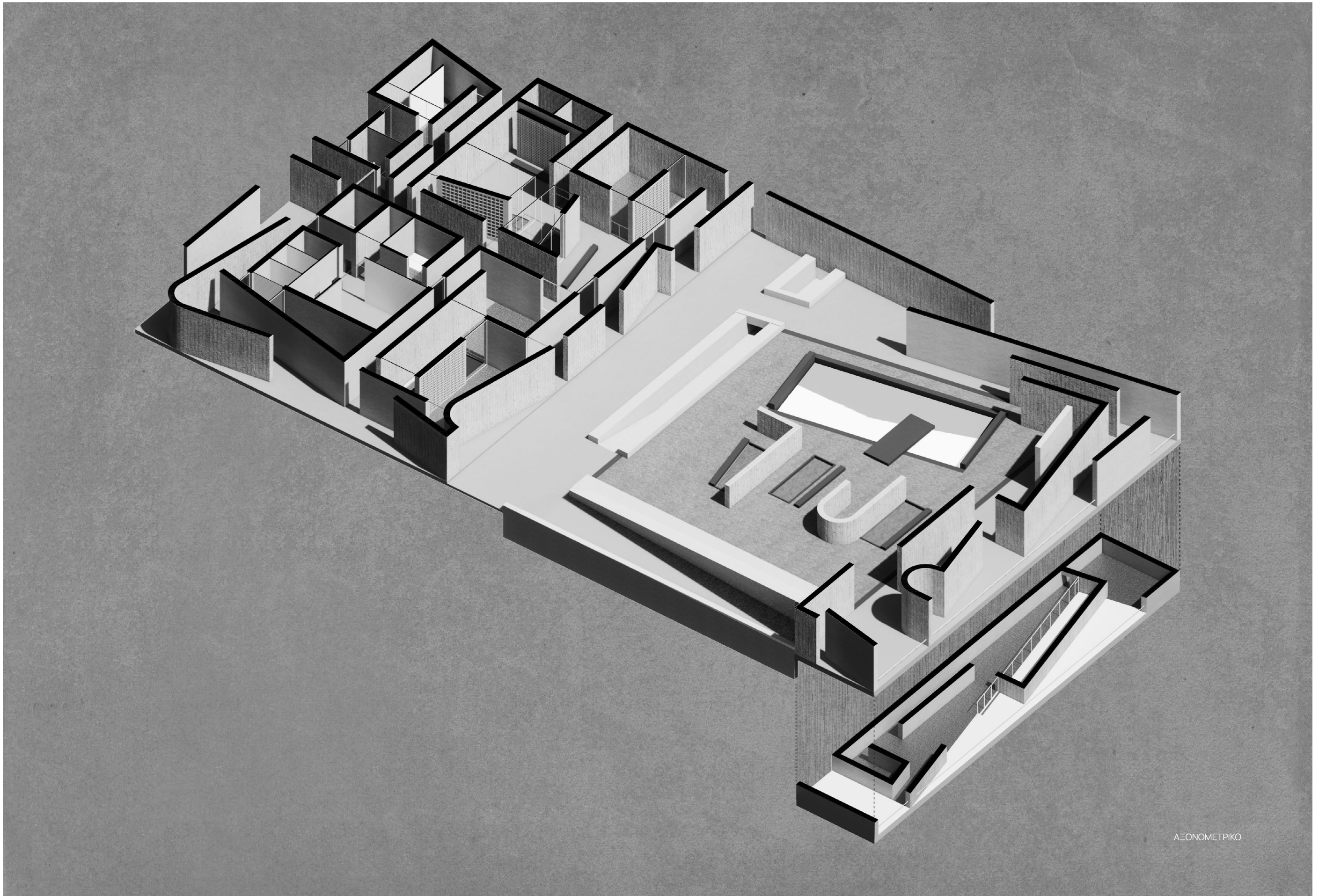

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

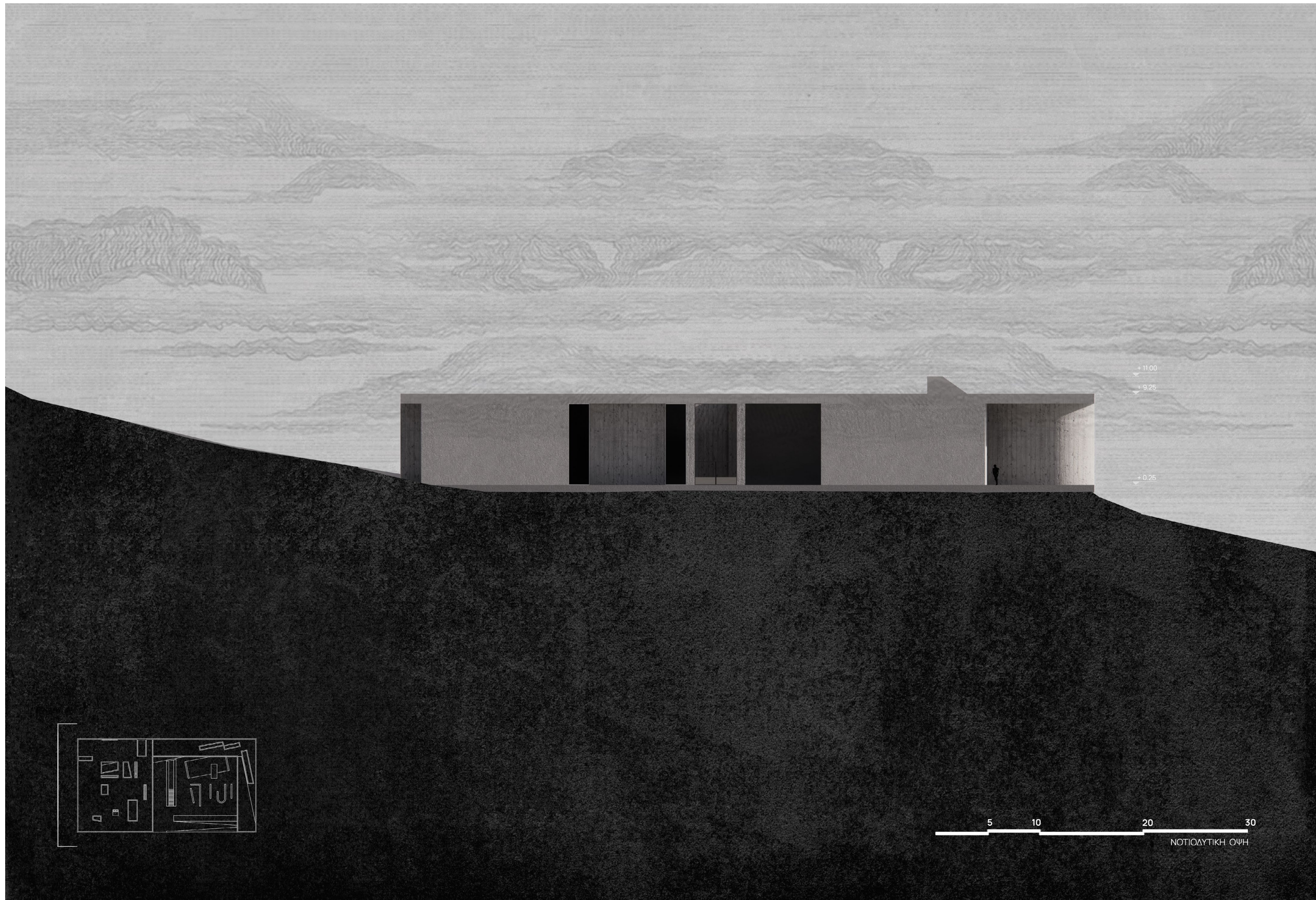

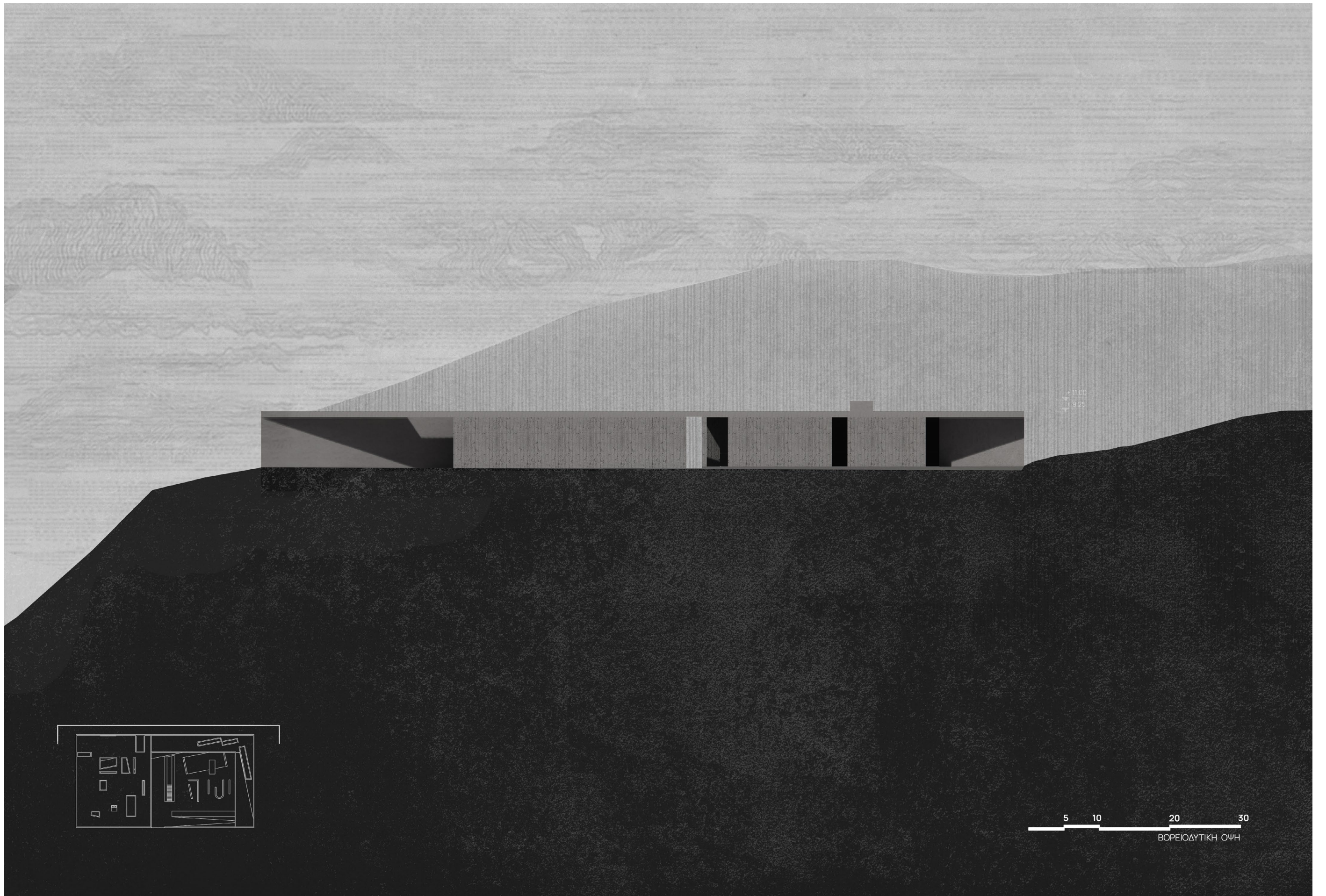
- 1.ΕΙΣΟΔΟΣ
- 2.ΕΞΟΔΟΣ
- 3.ΠΡΟΒΑΛΜΟΣ
- 4.ΥΠΟΔΟΧΗ
- 5.ΑΙΘΡΙΟ
- 6.ΑΙΘΡΙΟ ΜΕ ΝΕΡΟ
- 7.ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ
- 8.ΧΩΡΟΣ ΣΥΓΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΩΝ
- 9.ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ
- 10.ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΕΦΡΑΣ
- 11.ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- 12.ΧΩΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- 13.ΑΙΘΡΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
- 14.ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ
- 15.ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ
- 16.ΕΛΕΧΓΟΣ
- 17.ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΑ
- 18.ΑΙΘΡΙΟ ΜΝΗΜΗΣ
- 19.ΚΗΦΟΣ
- 20. ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ
- 21.ΧΩΡΟΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ
- 22.ΚΟΥΖΙΝΑ

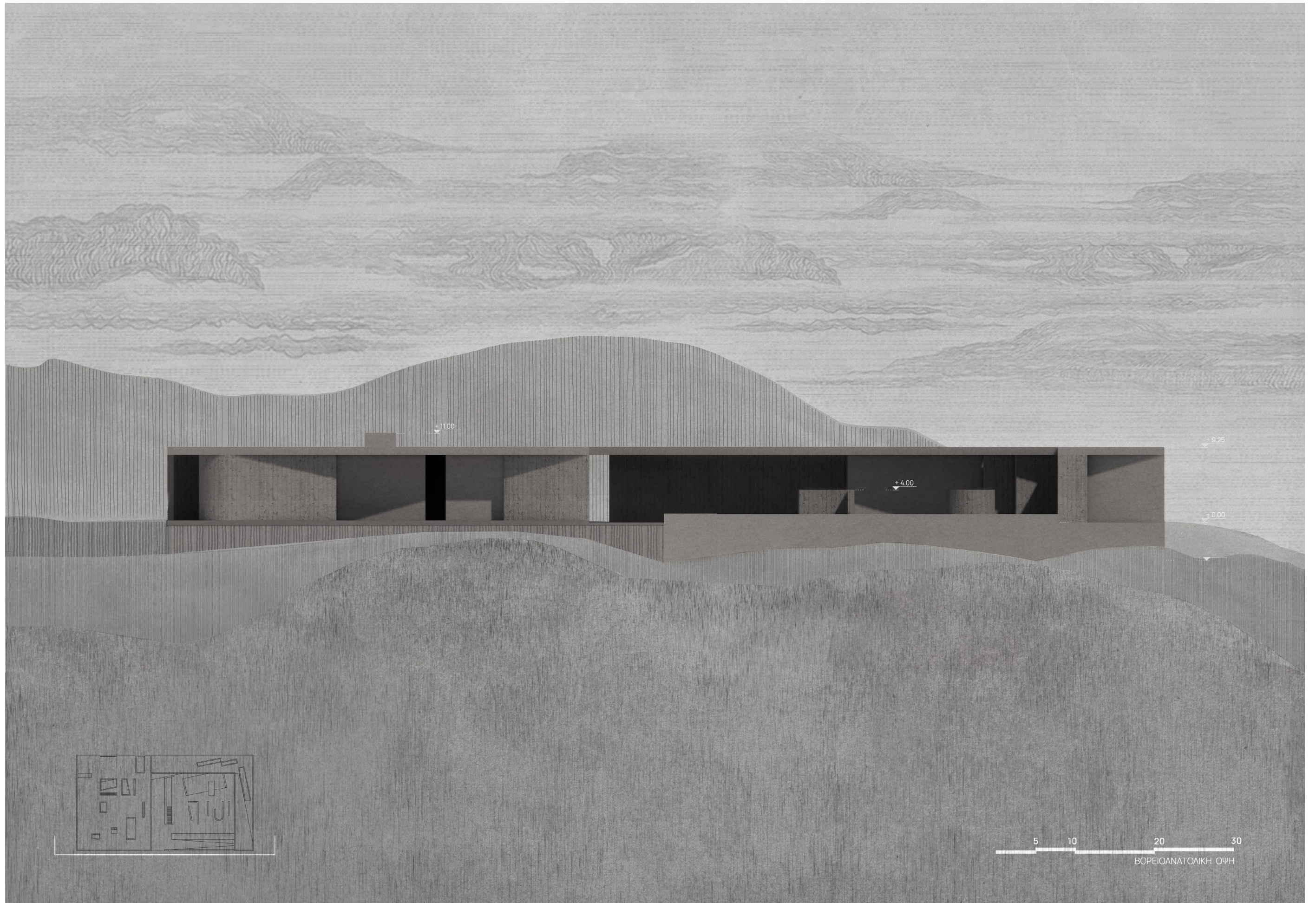
5 10 20 30
ΚΑΤΩΦΗ

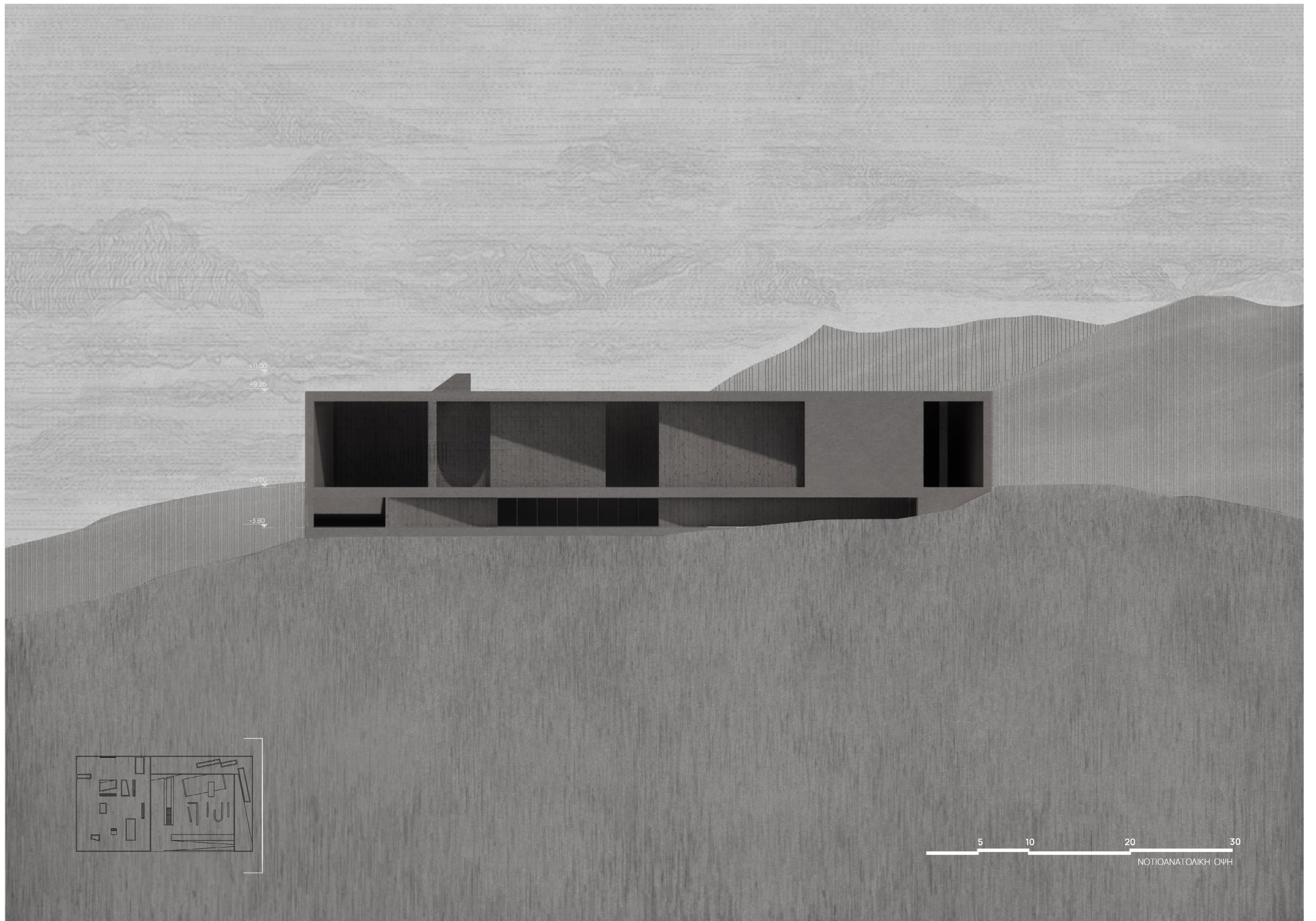

ΑΕΟΝΟΜΕΤΡΙΚΟ

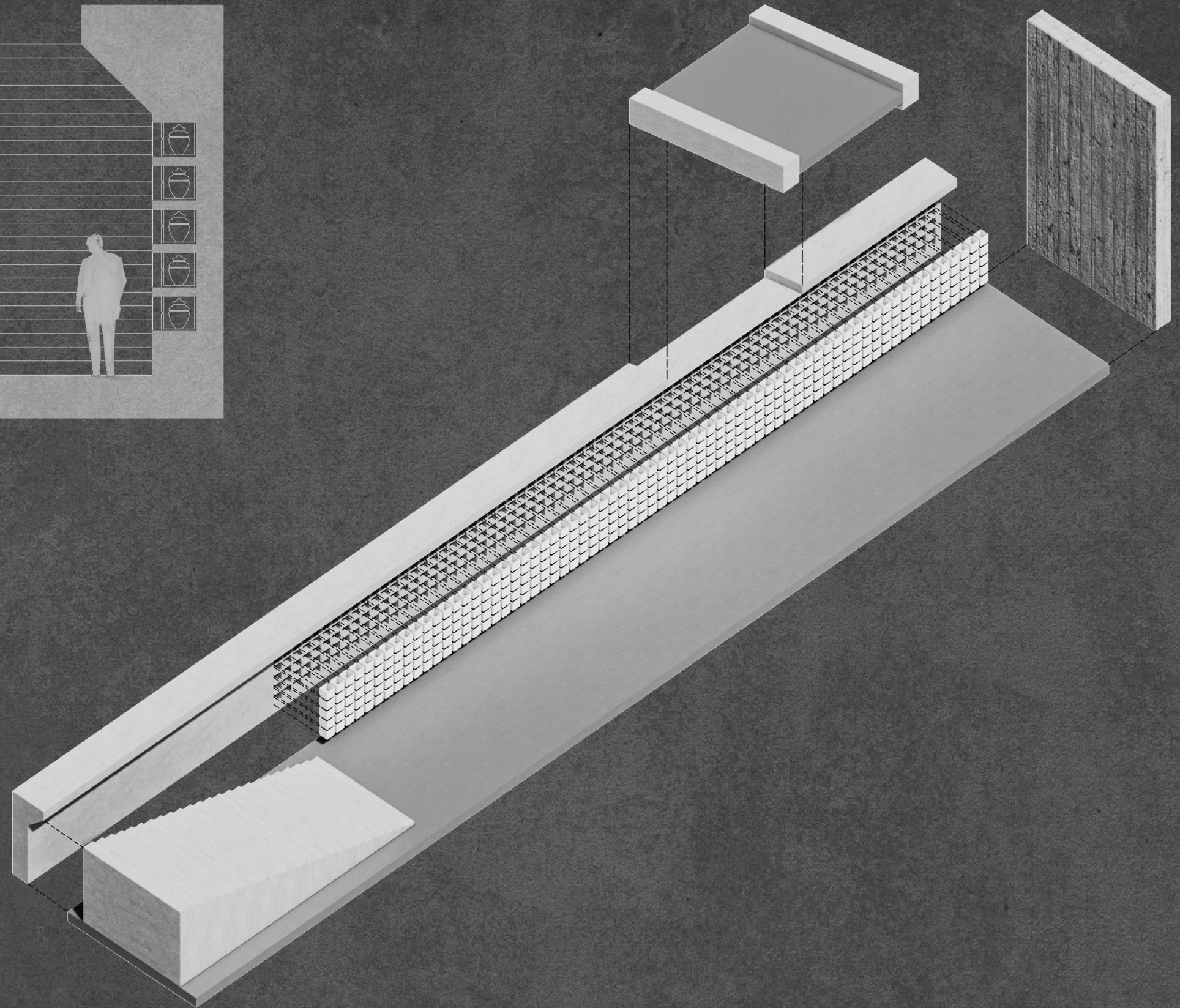
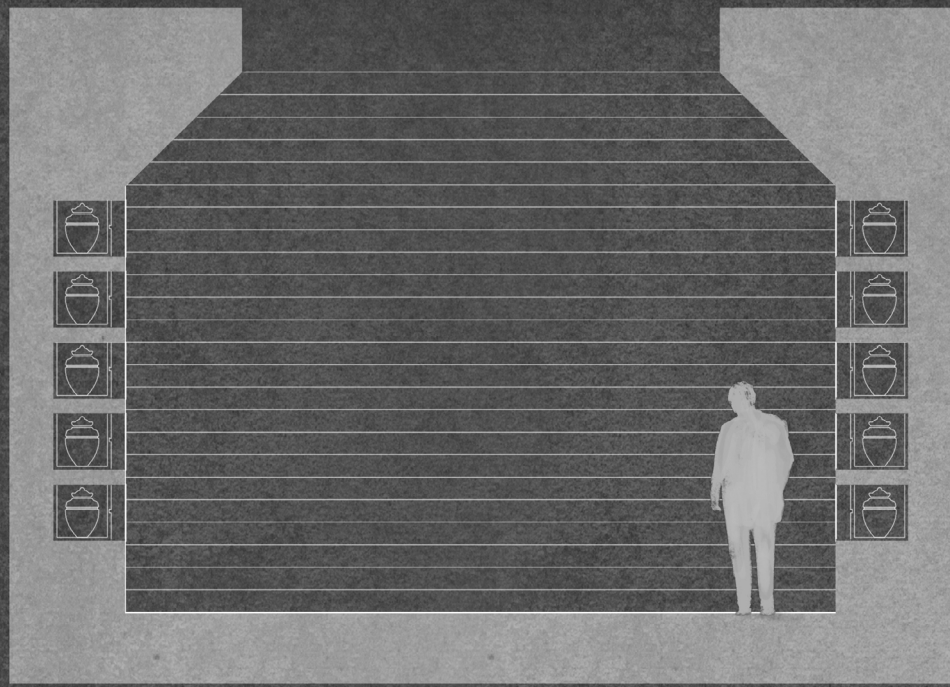

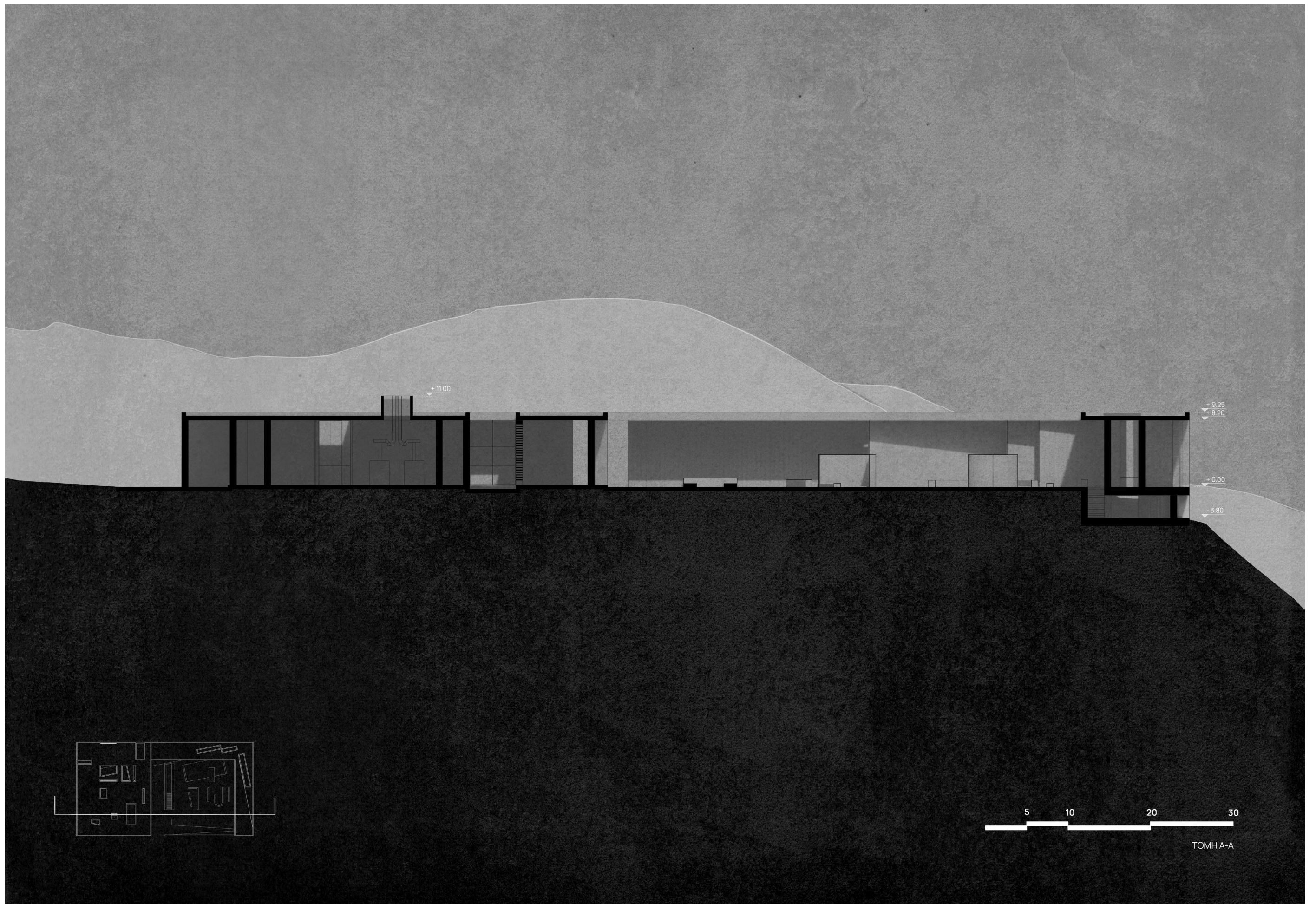

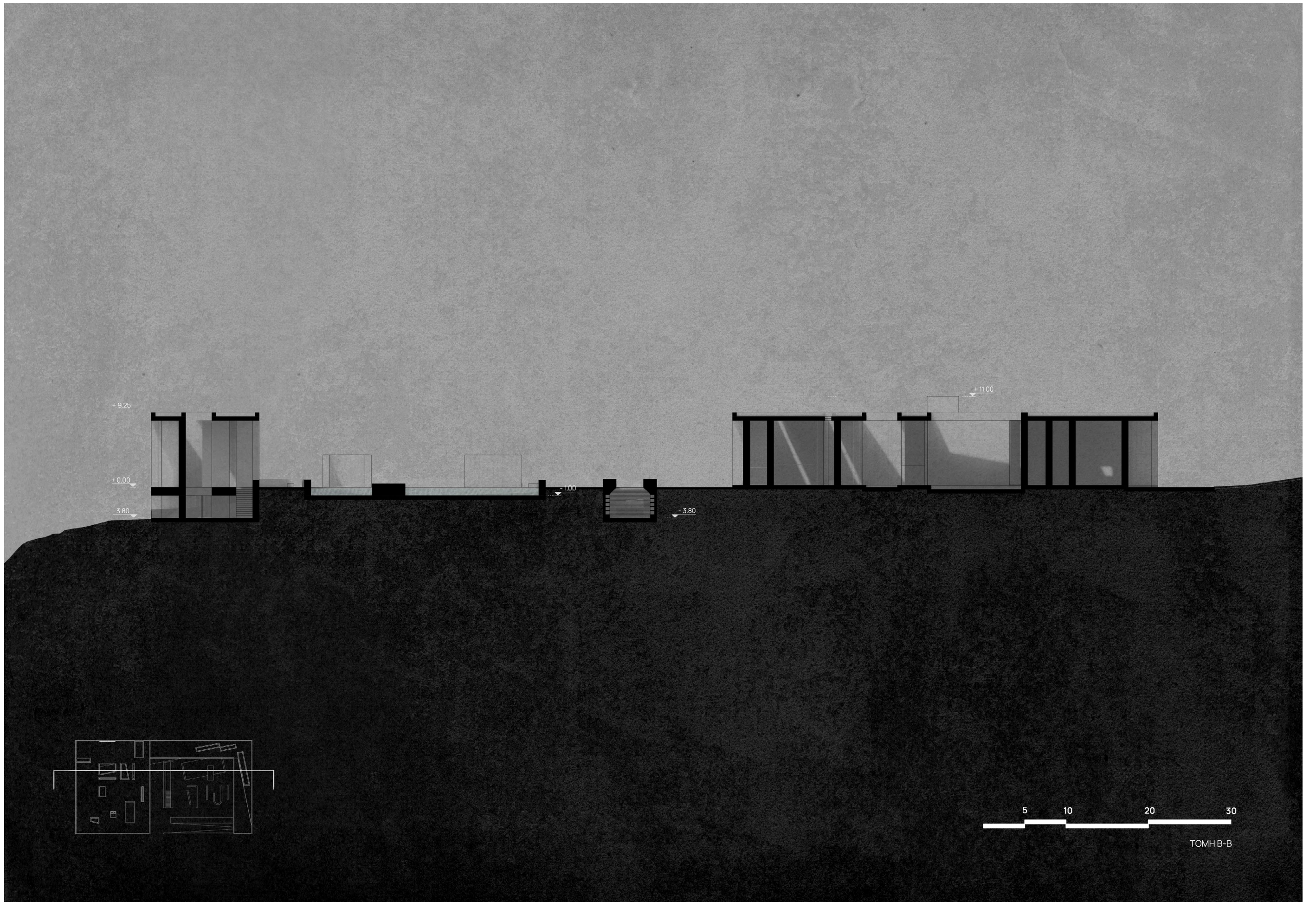

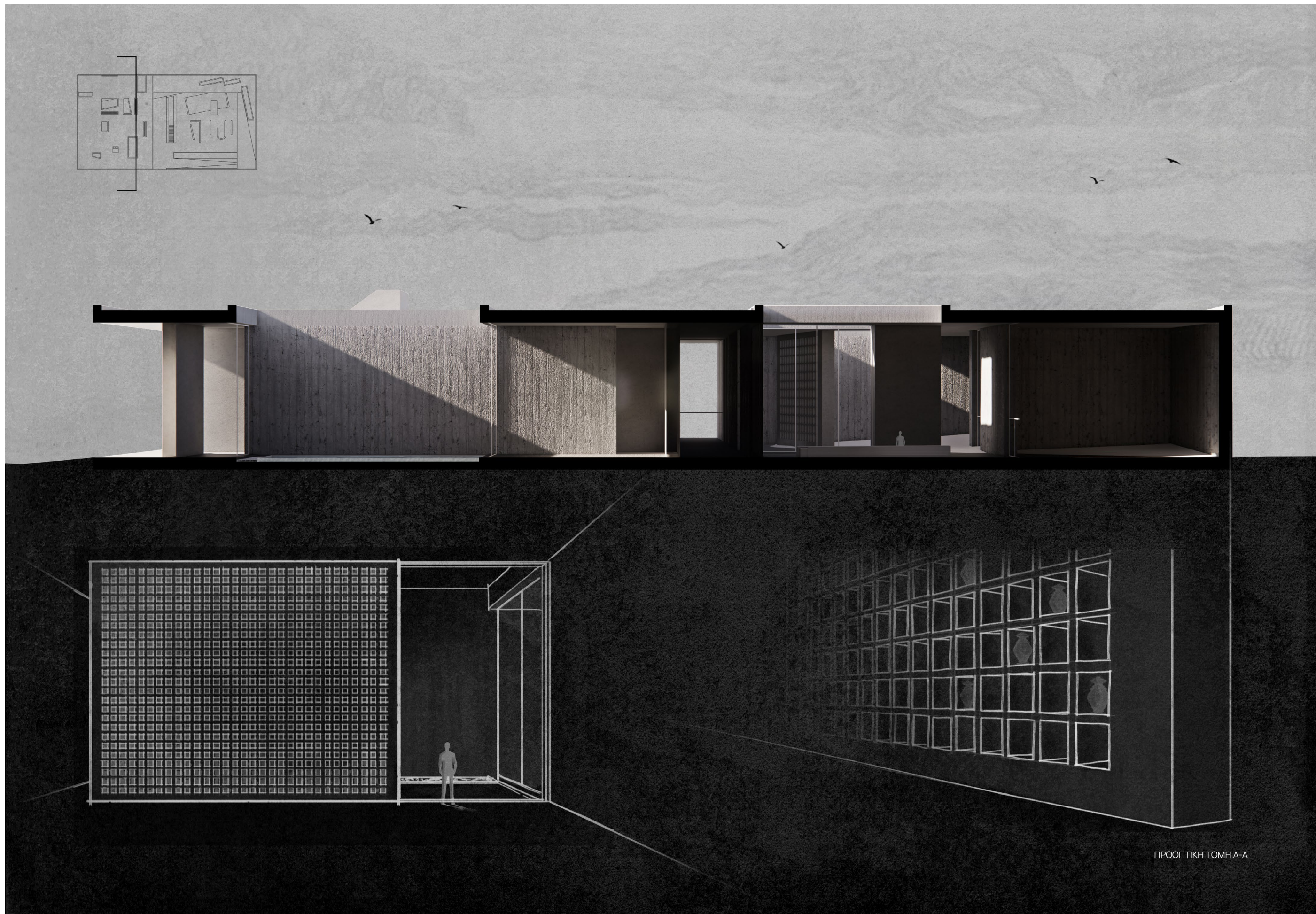
ΚΟΛΟΥΜΒΑΠΙΟ

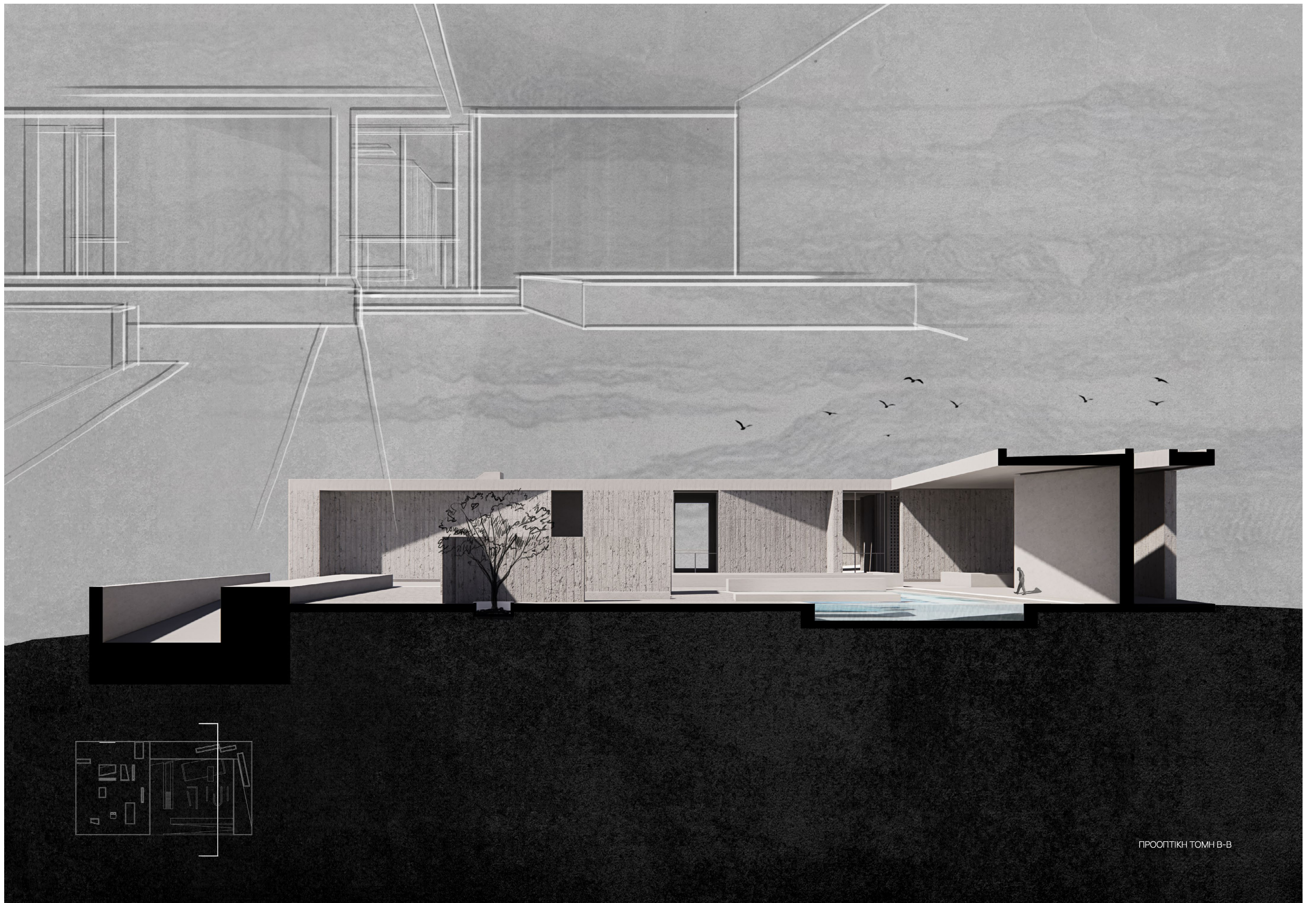

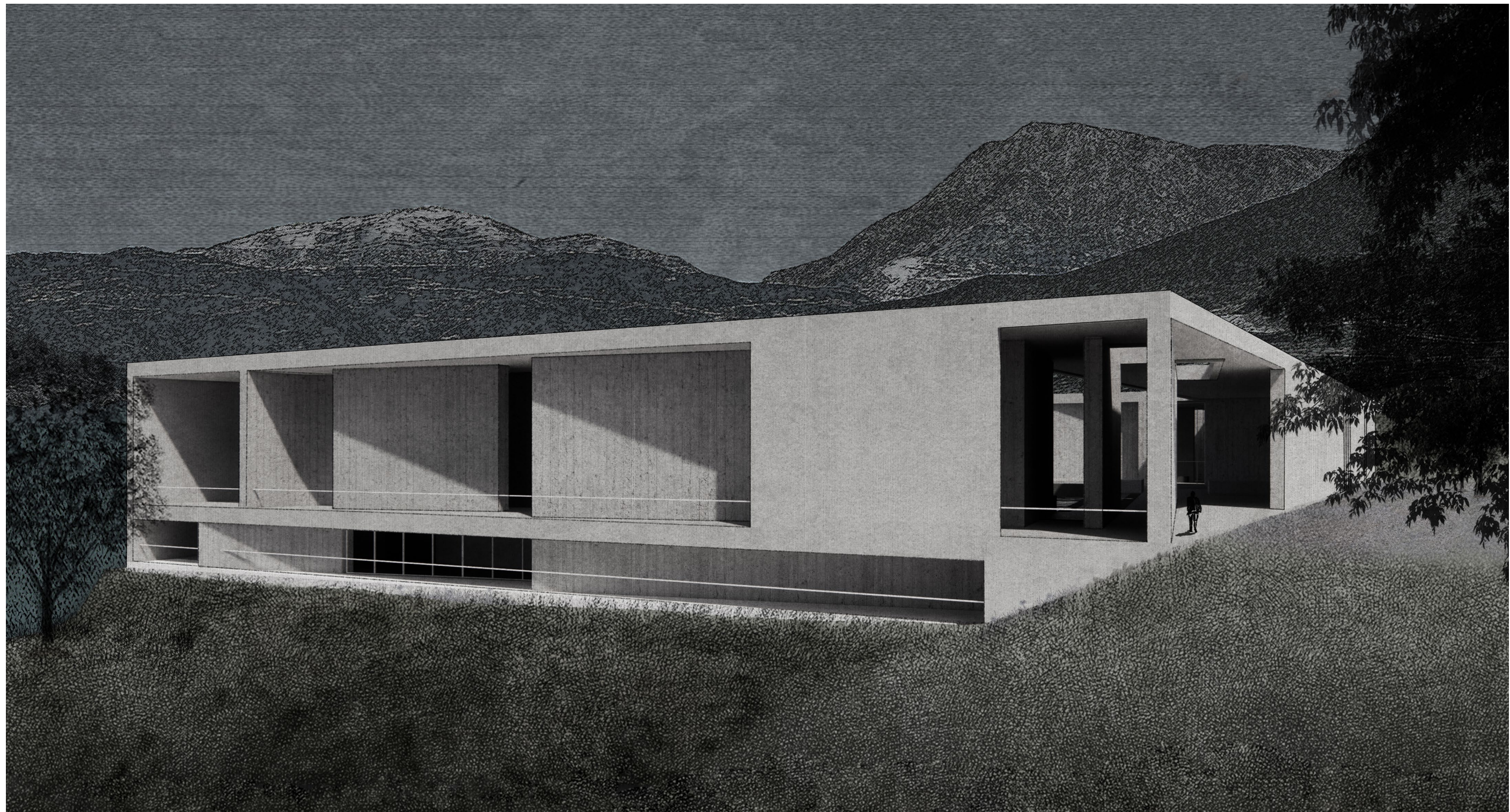
ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ Α-Α

ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΟΜΗ Β-Β

03

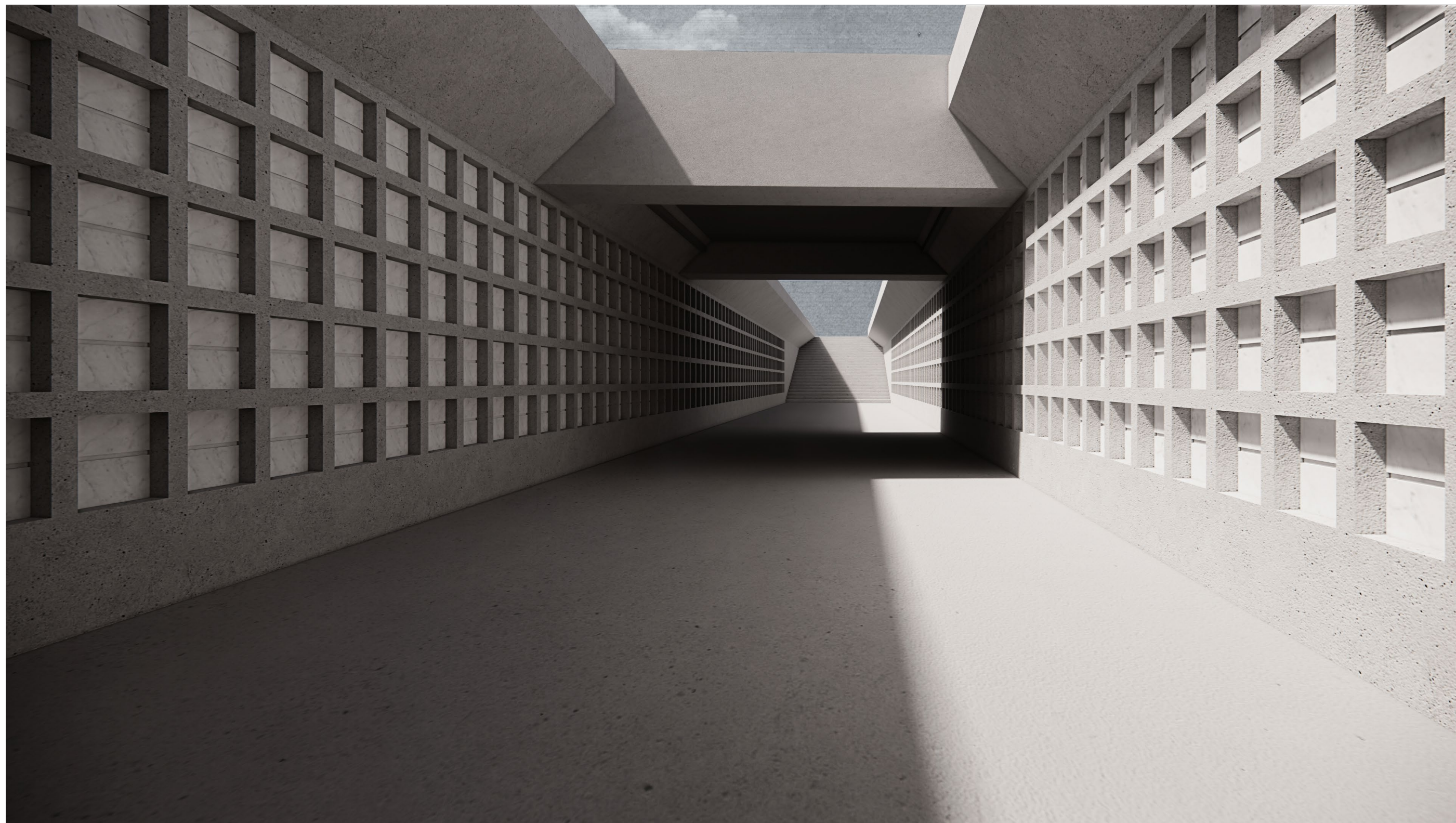
Προοπτικές Αναπαραστάσεις

Ανατολική Άποψη

Βορειοδυτική Άποψη

Κολυμβάριο

Λεπτομέρεια Κήπου

Χώρος Τελετών

Χώρος Συγγενών και Συλληπητηρίων

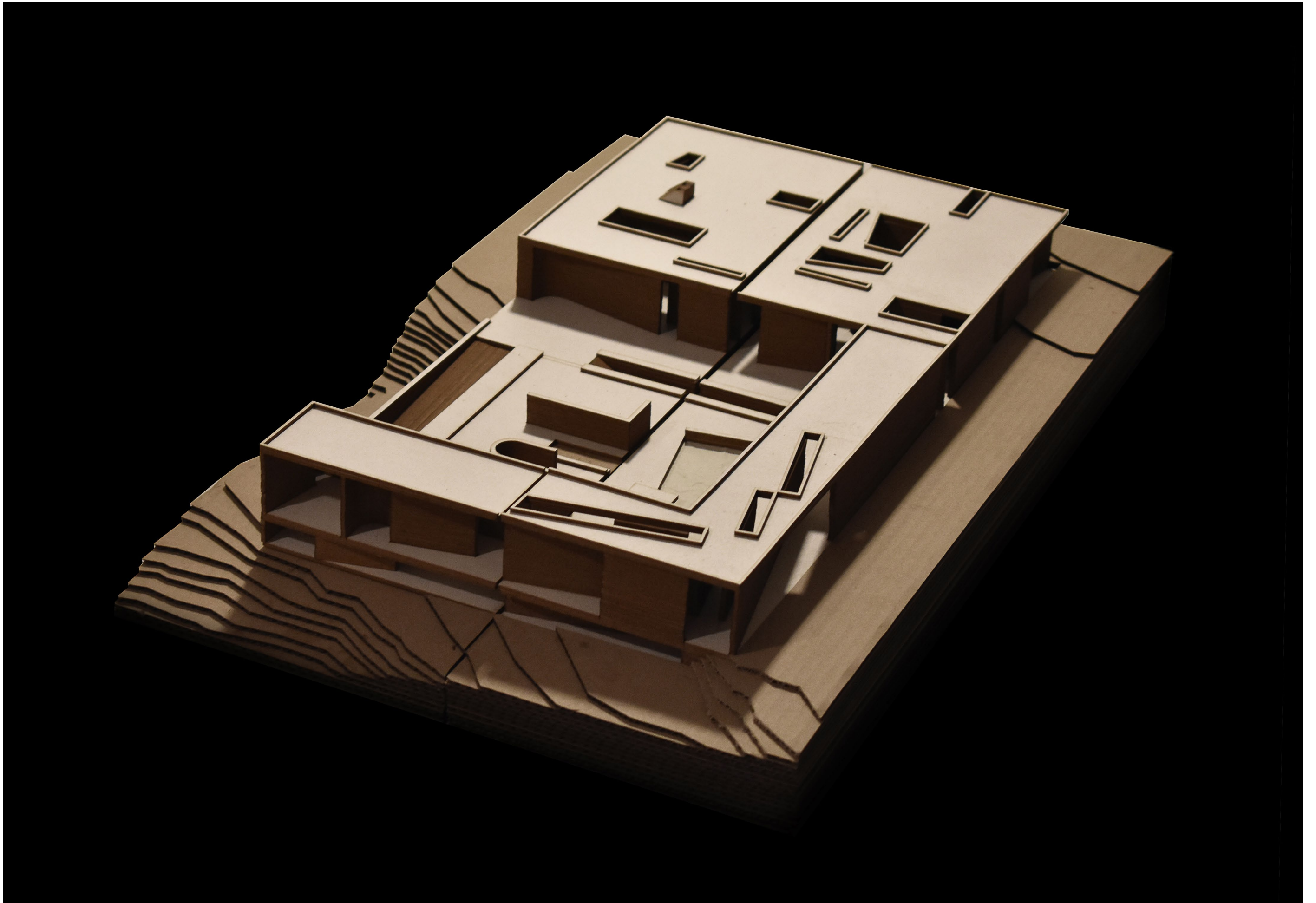

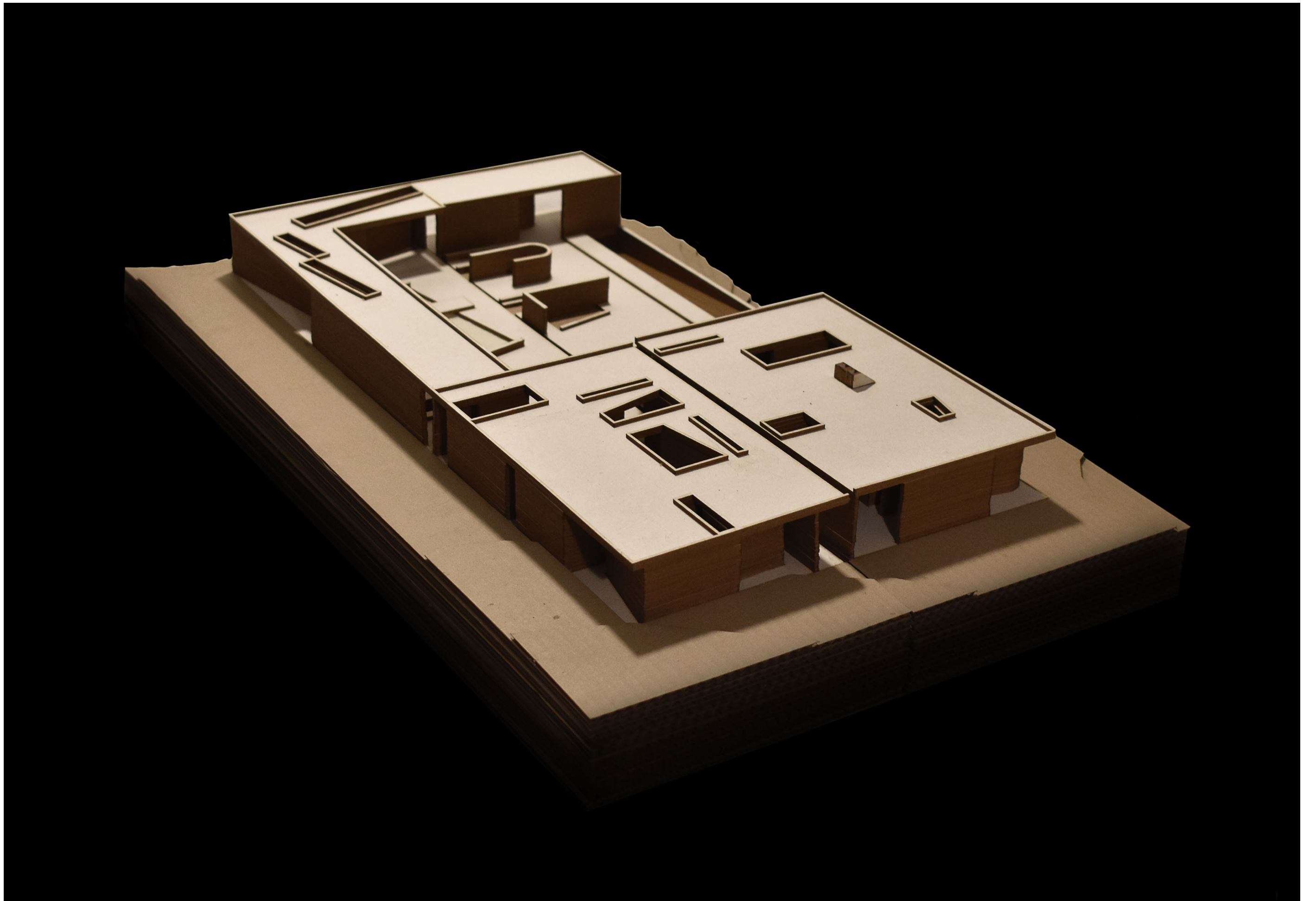
Χώρος Υποδοχής

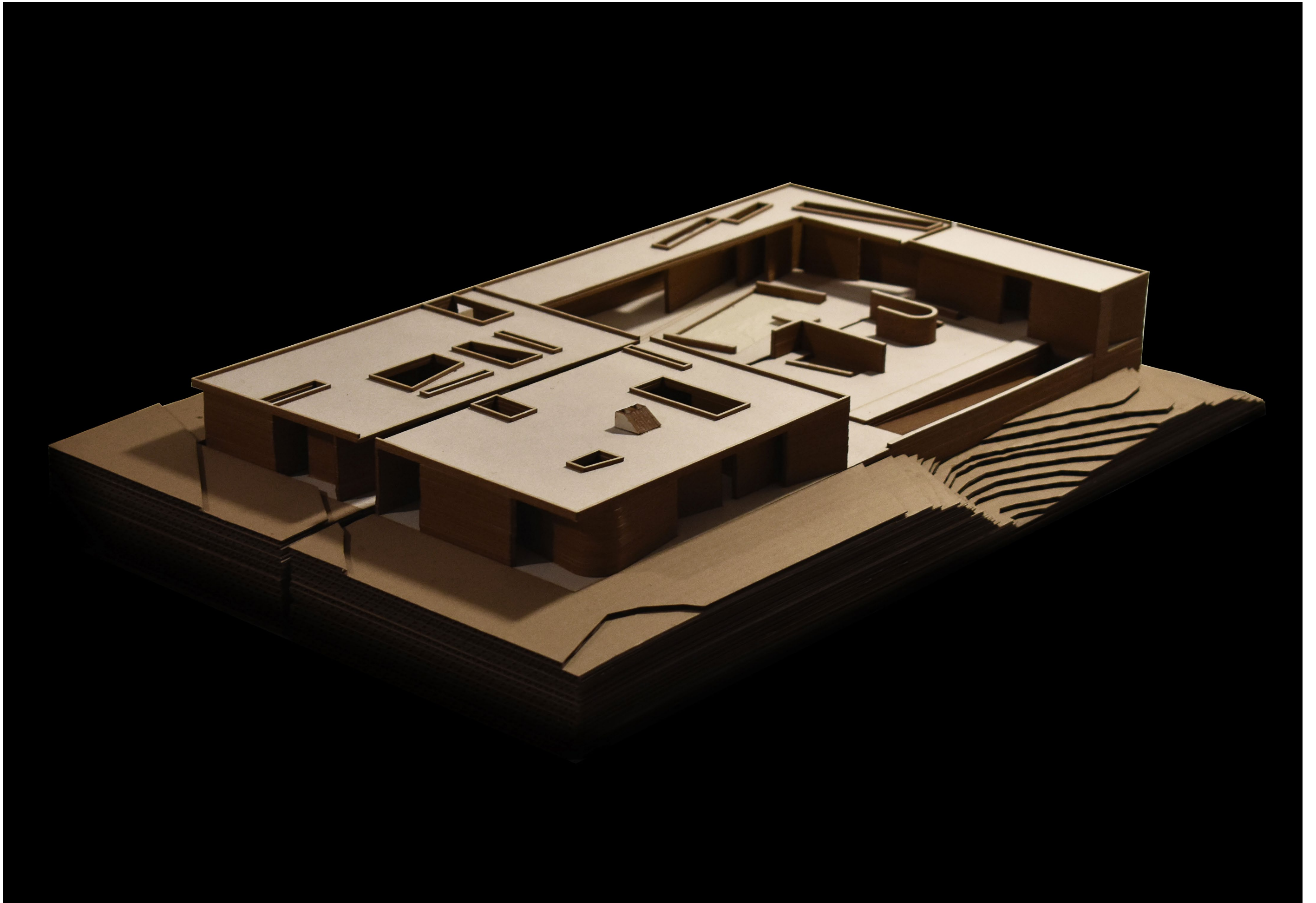
04

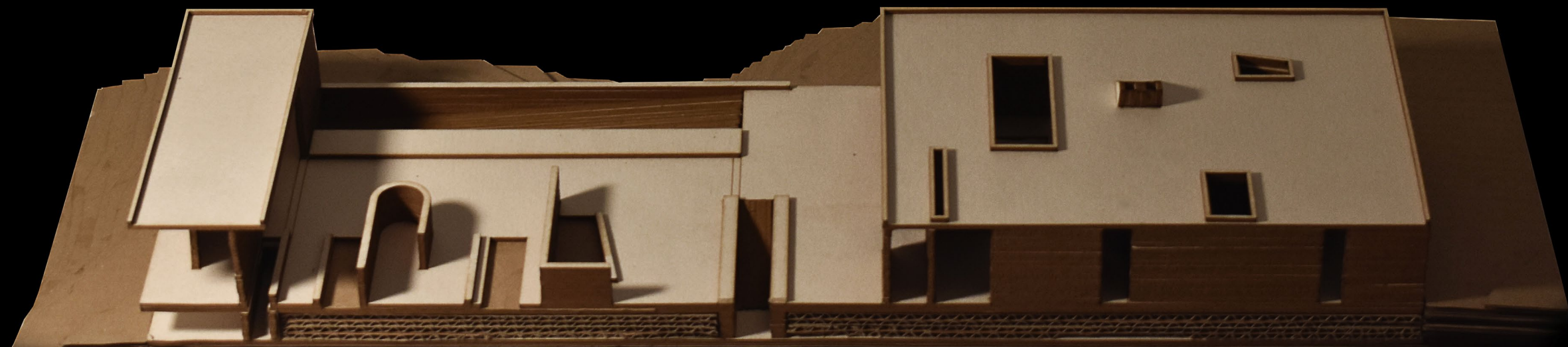
Μακέτα

Βιβλιογραφία

- ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, 31 Μαΐου 2010, Τεύχος δεύτερο, Αριθμός φύλλου 745, Αθήνα
- Συνέντευξη διαμέσω διαδικτυακής αλληλογραφίας από τον διευθυντή του αποτεφρωτηρίου Ριτσώνας , κύριο Τσακιρίδη, στις 2 Απριλίου 2021.
- Rohde Erwin, «Ψυχή - Η λατρεία των ψυχών και οι αντιλήψεις περί αθανασίας στους αρχαίους Έλληνες», μετάφραση Κ. Παυλογεωργάτου, Ιάμβλικος 1998, Τόμος Ι, 32
- Kurtz Donna & Boardman John, «Έθιμα ταφής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο», μετάφραση Ο. Βιζυνοπού - Θ. Ξένος, Ινστιτούτο του βιβλίου - Μ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1994, σελ. 135
- Μαζαράκης-Αινίαν Αλ., «Όμηρος και Αρχαιολογία», Ινστιτούτο του βιβλίου Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2000, σελ. 194-198
- Δημήτρης Ν. Μαρωνήτης. ΟΜΗΡΟΥ: ΙΛΙΑΣ (ΕΠΙΤΟΜΟ) ΡΑΨΩΔΙΕΣ Α-Ω. Επιμέλεια, Σταύρος Πετσόπουλος, ΑΓΡΑ, 2012.
- Σιέττος Βασ. Γεώρ., «Νεκρικά ήθη και έθιμα. Αρχαιοελληνικά-Βυζαντινά- Νεοελληνικά», Κύβελη, Αθήνα 1997
- Κτενάς, Χρήστος. "Οι Θρησκείες Και η Στάση Τους Απέναντι Στην Καύση Των Νεκρών." Κιβωτός Της Ορθοδοξίας, 14 Απρίλιος. 2016, 12:06, ikivotos.gr/post/1963/oi-thrshskeies-kai-h-stash-toys-arepanti-sthn-kaysh-twn-nekrwn.
- Curie, Marie. "Death Customs of Different Faiths." Marie Curie, 29 Oct. 2019, www.mariecurie.org.uk/blog/death-customs-of-different-faiths/260276.
- Uzell, Jennifer. "Factsheet: Death and Funerals in World Religions." Religion Media Centre, 27 Mar. 2018, 8:00, religionmediacentre.org.uk/factsheets/death-funeral-rituals-in-world-religions/.
- "INTERNATIONAL CREMATION STATISTICS 2019 ." International Cremation Statistics 2019, The Cremation Society , 2019, www.cremation.org.uk/International-cremation-statistics-2019.

